

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cultura

Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma de Gramenet

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

PLA D'ACCIÓ CULTURAL DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Març de 2006

**Diputació de
Barcelona**
2006

Índex

1. INTRODUCCIÓ.....	5
1.1. Connectem Santa Coloma.....	7
1.2. El procés d'elaboració: aspectes metodològics.....	7
2. DIAGNOSI. ESTAT DE LA CULTURA A SANTA COLOMA.....	11
2.1. Dades de referència: radiografia d'una societat.....	13
2.2. De les dades a les percepcions.....	22
2.3. Les ciutats de Santa Coloma en clau terminològica.....	27
2.4. El futur de Santa Coloma vist en perspectiva històrica.....	30
2.5. Els actius culturals: potencials i mancances.....	31
2.5.1. Els agents.....	31
2.5.2. Els sectors de la cultura.....	36
2.6. La política cultural municipal.....	52
3. PROPOSTES DE FUTUR PER A LA CULTURA DE SANTA COLOMA...	59
3.1. Objectius del Pla d'Acció Cultural.....	61
3.2. Estructuració i presentació de les propostes.....	61
4. CRÈDITS.....	87

1. INTRODUCCIÓ

1.1. CONNECTEM SANTA COLOMA

Santa Coloma, esdevé avui una realitat mutant dins una societat en canvi o, tal vegada, immersa en quelcom més profund: en un veritable canvi de societat. És aquest un procés global, present en aquest moment a tot el món occidental, i amb aplicacions sobre el terreny més o menys semblants pel que fa a l'aparició de noves oportunitats però també de noves problemàtiques. Entre d'altres aspectes aquest canvi, posa en qüestió el model cultural amb què hem viscut els últims trenta anys. I ens força a una reflexió en profunditat sobre el model de ciutat que volem tenir i el paper que volem que jugui en el seu entorn metropolità.

En aquest procés necessitem trobar en la cultura el suport indispensable que faciliti la cohesió social i ajudi a aconseguir una projecció i un reconeixement interior i exterior de la nova realitat de Santa Coloma.

L'eina que ens ha de permetre aquesta reflexió conjunta és el Pla d'Acció Cultural. El PAC posa sobre la taula la possibilitat d'endegar un procés continuat d'avenç cap a un pacte cultural ciutadà, que ens permeti catalitzar la iniciativa ciutadana i afrontar col·lectivament amb convenciment, capacitat i rigor els reptes que ens planteja la nova centúria.

La importància del PAC anirà en relació amb la seva capacitat d'incorporar en el procés paràmetres del nou segle. El PAC és fruit d'una reflexió col·lectiva que implica inexcusablement una renovació de conceptes.

Tenim ara entre mans el document, fruit del treball col·lectiu, on es proposa un diagnòstic de la realitat cultural i un conjunt ordenat de propostes, des de les més generals a les més particularistes, que ens han d'obrir el camí cultural de la identitat de Santa Coloma al segle XXI

1.2. EL PROCÉS D'ELABORACIÓ: ASPECTES METODOLÒGICS

El Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma de Gramenet que aquí es presenta és el resultat d'un procés d'elaboració d'un diagnòstic sobre la realitat de la cultura i de la formulació de les propostes que permetran millorar el funcionament de la cultura a la ciutat. En el diagnòstic s'han volgut mostrar les mancances i, alhora, les potencialitats de la societat colomenca de cara a plantejar les propostes d'acció. En la fase propositiva s'ha volgut ser ambiciós i realista a la vegada.

Aquest Pla d'Acció Cultural ha estat elaborat amb la voluntat de reunir el rigor de les dades disponibles i el coneixement dels experts consultats però, sobretot, el major nombre d'opinions de la població colomenca implicada en les diferents fases del procés. En algun moment o altre del procés han participat també tècnics i experts locals, així com veus externes consultades per l'equip redactor. El document, per tant, és el fruit d'una varietat molt àmplia de punts de vista, d'opinions i de referències.

Conscients que és molt difícil ser absolutament objectiu, en aquest document es recull i ordena gairebé totes les opinions expressades, encara que hagin, en algun cas concret, arribat a ser contradictòries entre elles. Més enllà de la dada precisa, ha interessat sobretot la percepció de la població, ja que sabem que, a vegades "les coses no són

com són, sinó com la gent creu que són". I això en el camp cultural que ens ocupa és un factor decisiu. Tampoc s'ha volgut sacrificar, en benefici d'un hipotètic consens, els matisos o expressions minoritàries obtingudes en converses de proximitat. S'ha primat sempre la riquesa de punts de vista. Finalment, com a treball de recerca, no està pensat per agradar a algú en concret o a tothom a la vegada. Segur que hom hi trobarà punts d'acord i de desacord. Amb tot, no deixa de ser un reflex del pensament ciutadà, ric i divers, complementari a voltes o antagònic en alguns casos.

En la primera part, com en tot diagnòstic d'una realitat social, cal ser conscients que, malgrat la consulta de totes les dades disponibles, es tracta més d'una interpretació, en aquest cas col·lectiva, que d'una mesura exacta. En el camp cultural local no tot són, com en altres àrees, indicadors mesurables, exactes, consensuats, comparables i perdurables, i a més, únics per a tots els sectors culturals. La visió externa del coordinador metodològic i relator d'aquest document pot haver restat coneixement inicial de la realitat però ha permès una distància necessària i saludable en un exercici de diagnòstic social com aquest. La implicació directa de moltes i diverses persones, tant de Santa Coloma com de fora, en la direcció i el desenvolupament de la Diagnòstic ha permès una revisió exhaustiva des d'angles molt distints.

El conjunt del Pla d'Acció Cultural s'ha desenvolupat mitjançant diversos instruments que han permès, al llarg del temps de treball, obtenir el màxim d'informació, opinions i sensibilitats presents en la realitat cultural colomenca. En concret aquestes etapes d'elaboració són, per ordre cronològic, les següents:

1. Treball documental, integrat d'una banda per l'anàlisi de l'explotació estadística i cartogràfica de les dades de caràcter demogràfic i socioeconòmic, així com dels indicadors disponibles referits a la despesa municipal, a la formació, la creació i el consum cultural, a les activitats i nivells d'ocupació d'equipaments, tot realitzant, sempre que ha estat interessant i possible, les oportunes comparatives amb altres ciutats i realitats territorials.

D'altra banda, s'ha analitzat la nombrosa bibliografia, els estudis i reflexions existents sobre el territori i el tema en qüestió, per tal de poder incorporar les aportacions anteriors que encara siguin vigents i triar els aspectes aprofitables de les que ja no ho són. Aquesta fase de treball s'ha desenvolupat de manera transversal en paral·lel al conjunt de les diferents fases aquí descrites.

2. Treball de camp i visites al conjunt de la ciutat i als equipaments per tal de copsar i de contrastar-ne la realitat.

3. Realització de dues sessions de treball intern amb la participació de la direcció i dels tècnics responsables de la cultura i d'altres àrees de l'Ajuntament de Santa Coloma amb l'objectiu d'establir la direcció del conjunt del procés i fer-ne un diagnòstic inicial. Aquestes sessions s'han realitzat comptant amb la figura d'un moderador-relator.

Al llarg de les sessions s'ha elaborat una proposta d'entrevistes a persones significatives del món cultural de Santa Coloma.

S'ha constituït una Taula Ciutadana que ha funcionat com a comissió impulsora, emanada del Consell de Ciutat, que ha vetllat del correcte desenvolupament de la fase de diagnòstic i a qui l'equip redactor del Pla ha presentat els seus resultats cada cop que ha calgut.

4. Realització d'entrevistes individualitzades a tots els membres del Servei de Cultura i a persones d'altres departaments de l'Ajuntament per aprofundir en temes precisos.

5. Convocatòria de les Taules de treball per definir un diagnòstic. Han estat grups oberts de participació ciutadana a l'entorn dels 4 temes cruïlla proposats:

- a. Cultura i ciutat
- b. Cultura i societat
- c. Cultura i memòria
- d. Cultura i creació

Cada Taula de treball, excepte la taula "cultura i memòria" per motius aliens a l'organització, ha comptat amb un expert nomenat per la Diputació de Barcelona. Les taules han tingut una participació total de 229 assistents de les quals una quarta part estava vinculada amb l'administració, una quarta part a associacions i grups culturals, prop d'un 15% eren artistes i creadors, i un 18 % eren ciutadans que participaven de manera individual. La resta dels participants es repartien entre docents (3,8%), empreses properes al sector cultural i gestors culturals.

6. Realització d'un conjunt d'entrevistes individualitzades a prop de 25 membres d'entitats culturals, professionals, artistes, creadors i agents actius de la ciutat a fi i efecte de conèixer la diversitat de sensibilitats i necessitats dels emprenedors i del teixit associatiu cultural.

7. Elaboració per part del Centre d'Estudis i Recursos Culturals de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona d'un document de Diagnosi generat a partir del conjunt dels processos d'informació, discussió i reflexió suara esmentats.

8. Presentació pública de la Diagnosi del Pla d'Acció Cultural.

9. Realització d'una fase d'exposició de propostes articulada al voltant de taules de treball, així com consultes i entrevistes individuals i grupals per tal de recollir l'opinió de la ciutadania sobre les propostes dutes a terme pels diferents agents socials de Santa Coloma en matèria cultural. En aquest sentit s'ha volgut consultar específicament algun col·lectiu que no havia estat prou present en les etapes anteriors.

10. Redacció definitiva del Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma de Gramenet amb les aportacions finals de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona.

11. Presentació del Pla d'Acció Cultural a la ciutat i presa en consideració per l'equip de govern i les Institucions Municipals.

El conjunt del Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma de Gramenet s'ha desenvolupat de novembre de 2004 a novembre de 2005.

2. DIAGNOSI.
ESTAT DE LA CULTURA A SANTA COLOMA

2.1. DADES DE REFERÈNCIA: RADIOGRAFIA D'UNA SOCIETAT

Per poder fer una diagnosi de la situació de la cultura a Santa Coloma cal analitzar algunes dades de referència bàsiques que permetran entendre millor la realitat cultural de la ciutat. La diversitat de fonts utilitzades pot explicar que en algun moment no coincideixin les dades de diferents organismes.

Per tal de contextualitzar les xifres de Santa Coloma de Gramenet, en alguns casos s'ha fet una comparació amb el Barcelonès, amb Catalunya o amb un conjunt de municipis de referència triats per la seva similitud quant a volum de població i realitat urbana. En aquest darrer cas els municipis escollits són els de l'Àrea Metropolitana de Barcelona que sobrepassen els 100.000 habitants: L'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Sabadell, Terrassa, Santa Coloma de Gramenet (inclosa en els càlculs) i Mataró. S'ha exclòs la ciutat de Barcelona degut a les seves dimensions i la condició de capital.

Comparativa de municipis de referència. Població i superfície (2005)

	Població	Superfície	Densitat (Pobl./ Km ²)
L'Hospitalet	252.884	12,4 Km ²	20.410,3
Badalona	218.553	21,2 Km ²	10.323,7
Sabadell	196.971	37,9 Km ²	5.198,5
Terrassa	194.947	70,2 Km ²	2.778,6
Santa Coloma	118.129	7,0 Km²	16.899,7
Mataró	116.698	22,5 Km ²	5.179,7

Font: Idescat. Generalitat de Catalunya

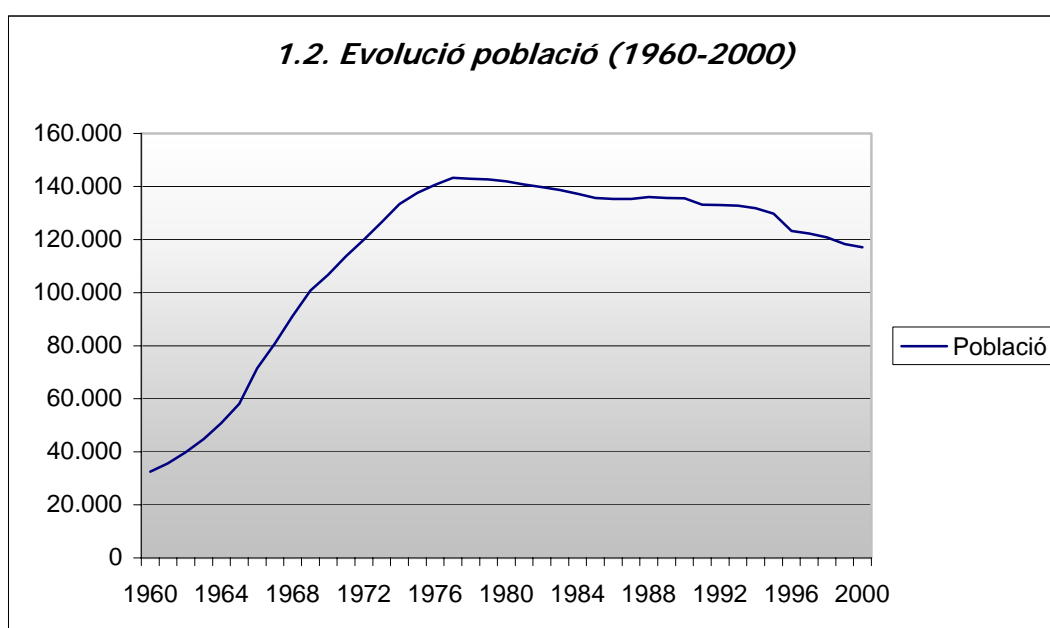
Aquesta primera taula mostra l'estat demogràfic de la ciutat: un dels municipis més petits de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i, de fet, de tot l'Estat espanyol amb una elevat nombre d'habitants. Aquesta situació provoca una alta densitat de població. La taula, però, permet trencar el tòpic que considera Santa Coloma com la ciutat demogràficament més densa. Això no vol dir que alguns barris de Santa Coloma no puguin estar clarament per sobre dels valors aquí expressats ni que els 16.899,7 habitants per Km² no siguin ja de per si un valor extrem en la geografia urbana si es compara, sobretot, amb la resta de ciutats metropolitanes. Val a dir que, l'any 2005, la ciutat de Barcelona, amb 1.593.075 habitants i 100,4 Km² té una densitat de població de 15.868,9 segons dades de l'Idescat.

Evolució de la població

Any	Total població	Variació absoluta	Taxa de creixement
1991	133.138	-	-
1992	133.006	-132	-0,1
1993	132.701	-305	-0,3
1994	131.764	-937	-1,0
1995	129.721	-2.043	-2,0
1996	123.175	-6.546	-6,0
1997	122.289	-886	-0,9
1998	120.803	-1.486	-1,2
1999	118.244	-2.559	-2,2
2000	117.103	-1.141	-1,1
2001	116.220	-883	-0,8
2002	117.136	916	0,8
2003	117.831	695	0,6
2004	121.300	3.469	2,9
2005*	122.172	872	0,7

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
(*) a 4 de novembre de 2005

La població de Santa Coloma ha sofert unes oscil·lacions importants al llarg del temps. En l'últim període ha patit una forta davallada fins arribar a estabilitzar-se, en els darrers cinc anys, per sota dels 120.000 habitants. Les Dades de 2004 permeten detectar un marcat increment de població com feia anys que no es veia. Les dades posteriors, encara provisionals, indiquen que el creixement torna als indicadors habituals dels darrers anys, situant-se actualment per sobre dels 122.000.

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Evolució comparativa de la població (1991-2001)

	1991	1996	2001	Incr. 91-96	Incr. 96-01
Santa Coloma	133.138	123.175	112.992	-7,48	-8,27
Barcelonès	2.302.137	2.131.378	2.093.670	-7,42	-1,77
Catalunya	6.059.494	6.090.040	6.343.110	0,50	4,16

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Santa Coloma segueix la tònica general del Barcelonès però d'una manera més accentuada. Així, en els darrers 10 anys, la taula mostra que la davallada del nombre d'habitants es manté sobretot a escala local. No es pot dir però el mateix en l'àmbit nacional, que registra uns increments notables de població en el darrer període. Aquest fenomen correspon al desplaçament progressiu de la població, sobretot la dels joves-adults, bé sigui de manera més o menys forçada per la dificultat de trobar habitatge assequible al propi municipi, bé sigui de manera voluntària a la recerca d'una millora de les condicions de vida en altres municipis. Es dibuixa així un moviment centrfug d'anells concèntrics a partir de Barcelona amb una configuració en la que cada corona rep població de les corones més internes i genera nova població cap a les corones més externes.

Creixement de la població per districtes

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2005
I - Centre	22.824	22.676	22.311	22.211	21.971	21.955	22.075	22.592
II - Riera Alta	16.522	16.375	16.012	15.882	15.693	15.708	15.800	15.939
III - Singuerlín	21.119	20.806	20.160	19.816	19.642	19.673	19.720	19.845
IV - Riu	23.672	23.376	22.990	22.757	22.647	22.690	22.774	22.908
V - Raval	22.701	22.301	21.766	21.591	21.497	21.938	22.088	23.410
VI - Fondo	15.451	15.269	15.005	14.846	14.770	15.172	15.374	16.886
TOTAL	122.289	120.803	118.244	117.103	116.220	117.136	117.831	121.580

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Aquesta taula indica que la distribució de la població és bastant homogènia en els 6 districtes. Aquesta característica s'ha mantingut al llarg dels anys. A més, es pot constatar que Singuerlín ha estat el barri que més ha disminuït la seva població en els darrers anys i que Raval i Fondo són els dos barris que més l'han incrementat, tot i que en termes percentuals les variacions han estat, en tots els casos, mínimes.

Estructura de la població per edats

1991	Santa Coloma	%	Barcelonès	%	Catalunya	%
<15	25.339	19,03	358.111	15,56	1.076.278	17,76
15 - 64	95.000	71,35	1.585.672	68,88	4.115.905	67,92
>65	12.799	9,61	358.354	15,57	867.311	14,31

1996	Santa Coloma	%	Barcelonès	%	Catalunya	%
<15	17.254	14,01	268.369	12,59	892.431	14,65
15 - 64	91.424	74,22	1.468.898	68,92	4.205.903	69,06
>65	14.497	11,77	394.111	18,49	991.706	16,28

2001	Santa Coloma	%	Barcelonès	%	Catalunya	%
<15	13.813	12,22	247.474	11,82	872.833	13,76
15 - 64	82.435	72,96	1.426.284	68,12	4.366.994	68,85
>65	16.744	14,82	419.912	20,06	1.103.283	17,39

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Si bé l'any 1991 Santa Coloma destacava per la joventut de la seva població, deu anys després aquests valors s'han apropat als de les altres àrees de referència: el Barcelonès i Catalunya. Tot i que el nombre de persones amb edat superior als 65 anys s'ha incrementat considerablement a la ciutat, el seu percentatge es manté distant encara dels valors de referència. Globalment es pot dir que la població de Santa Coloma ha perdut el caràcter jove que tenia abans, però no s'ha envellit tant com a altres localitats similars. La franja d'adults (15 – 64 anys) es manté destacada.

Origen de la població per nacionalitats

Anys	Nacionalitat espanyola	Nacionalitat estrangera	Total població
1997	120.738 98,73 %	1.551 1,27 %	122.289
1998	118.710 98,27 %	2.093 1,73 %	120.803
1999	115.461 97,65 %	2.783 2,35 %	118.244
2000	112.937 96,44 %	4.166 3,56 %	117.103
2001	109.926 94,58 %	6.294 5,42 %	116.220
2002	108.590 92,70 %	10.096 7,30 %	117.136
2003	105.822 89,81 %	13.707 10,19 %	117.831
2004	105.334 86,84 %	15.966 13,16 %	121.300
2005	102.673 84,45 %	18.907 15,55 %	121.580

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Si bé el nombre d'estrangers ha estat molt baix a Santa Coloma durant força temps, en els darrers cinc anys la ciutat ha viscut un increment notable de persones provinents d'altres països, amb un creixement del 36% entre el 2002 i el 2003. Paral·lelament, la població espanyola decreix un 2,6%. Aquest fenomen pot continuar en els propers anys donat que un 16% dels naixements són d'estrangers, la qual cosa representa un creixement superior al de la població autòctona.

Origen de la població per Comunitats Autònomes

	1991		1996		2001	
Catalunya	69.698	52,35 %	66.644	54,11 %	60.634	53,66 %
Andalusia	34.661	26,03 %	30.083	24,42 %	25.590	22,65 %
Extremadura	7.860	5,90 %	6.988	5,67 %	6.060	5,36 %
Castella-La Manxa	5.734	4,31 %	5.034	4,09 %	4.307	3,81 %
Castella-Lleó	3.950	2,97 %	3.550	2,88 %	3.167	2,80 %
Galícia	2.485	1,87 %	2.255	1,83 %	2.005	1,77 %
Aragó	2.242	1,68 %	1.932	1,57 %	1.625	1,44 %
Altres comunitats	5.308	3,99 %	4.676	3,80 %	3.932	3,48 %
TOTAL CC.AA.	62.240	46,75 %	54.518	44,26 %	46.686	41,32 %
TOTAL MUNICIPI	133.138	-	123.175	-	112.992	-

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Pel que fa a la població nascuda a l'Estat espanyol, es pot constatar la forta presència a Santa Coloma de persones provinents d'altres comunitats, especialment Andalusia i, en menor mesura, Extremadura com a llocs d'origen d'una part important de la població colomenca. També es pot veure que si bé la població nascuda a la resta de l'Estat espanyol decreix, no ho fa en benefici de la nascuda a Catalunya, que en percentatge es manté pràcticament estable al llarg dels anys. Aquesta situació s'explica per l'increment de la població estrangera. Amb dades més actuals, es podria veure que els indicadors de persones nascudes a Catalunya o a la resta de l'Estat espanyol disminueixen considerablement, tant en valor relatiu (percentatges) com segurament en valor absolut (xifres reals) si es considera el poc increment general de la totalitat de la població.

Distribució dels immigrants per districtes (dades a 15 de març de 2005)

Districtes	Població estrangera	Total de població	Pes % s/total immigrants	Pes % s/total població districte
I - Centre	2.991	22.592	16 %	13 %
II - Riera Alta	2.193	15.939	11,5 %	14 %
III - Singuerlín	1.384	19.845	7 %	7 %
IV - Riu	2.358	22.908	12,5 %	10 %
V - Raval	4.941	23.410	26 %	21 %
VI - Fondo	5.040	16.886	27 %	30 %
Total ciutat	18.907	121.580	100 %	---

Font: Padró municipal. Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Amb dades més recents, corresponents al 4 de novembre de 2005, Santa Coloma estan censats 21.848 persones pertanyents a 107 nacionalitats diferents. Això representa un 17,88% de la població colomenca (122.172 habitants). La seva mitjana d'edat és de 29 anys, la qual cosa provoca un rejuveniment de la població, vist que la mitjana d'edat de la població espanyola és de 42 anys. La distribució per gèneres és de 42% de dones i 58% d'homes, tot i que existeixen grans desequilibris segons la nacionalitat d'origen. A la ciutat, al llarg del 2004, van tenir lloc un total de 1.283

naixements. D'aquests un 17,3% foren d'estrangers. Respecte el 2003 es produí un increment del 1,3%.

La distribució dels immigrants en els districtes de la ciutat no és uniforme. Mentre Singuerlín manté una taxa baixa de presència (7%), el Fondo, a l'altre extrem, recull els nivells més elevats de presència (30%) de persones immigrades. Vist d'una altra manera, més de la meitat dels immigrants es concentren en dos districtes, Fondo i Raval, la qual cosa provoca que la percepció pugui ser més alta en aquests barris que en la resta de districtes. Tot porta a pensar que en els pròxims anys aquesta presència migratòria es mantindrà o fins i tot s'accentuarà.

Origen de la població estrangera per països (4 de novembre de 2005)

País	31.12.03	30.06.04	04.11.05	Taxa s/total estrangers %	Taxa creixement 04-05
Marroc	3.462	3.802	4.463	20,43 %	17,39 %
Xina	2.856	3.377	4.309	19,72 %	27,60 %
Equador	2.174	2.455	2.956	13,53 %	20,41 %
Pakistan	711	741	1.434	6,56 %	93,52 %
Bangla-Desh	635	905	1.092	5,00 %	20,66 %
Bolívia	234	301	748	3,42 %	148,50 %
Colòmbia	479	556	675	3,09 %	21,40 %
Brasil	-	-	622	2,85%	-
Índia	271	332	590	2,70 %	77,71 %
Romania	270	350	532	2,44 %	52,00 %
Perú	211	259	391	1,79 %	50,97 %
Altres	-	2.889	4.036	18,47 %	39,70 %
Total	-	15.966	21.848	100,00 %	36,84 %

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Tres països de tres continents diferents predominen quant a l'origen de la població estrangera: Marroc, República Popular Xina i Equador. Si bé els marroquins són els més nombrosos actualment, la taxa de creixement dels xinesos permet pensar que ben aviat ocuparan el primer lloc. Així com les comunitats magrebines, andines (Equador, Colòmbia, Bolívia i Perú) o del subcontinent indi (Pakistan, Bangla Desh i Índia) estan més o menys presents de manera uniforme en la majoria de la Catalunya urbana, la presència de la comunitat d'origen xinès esdevé una característica molt pròpia de Santa Coloma i ocupa alguns barris de la ciutat on arriben a percentatges de presència força destacats.

L'increment més elevat d'estrangers, en tant per cent, es dona sobretot en les comunitats més reduïdes però amb forta capacitat d'expansió: Bolívia (148,50%), Pakistan (93,52%) o Índia (77,71%), per citar-ne només algunes. Val la pena destacar la forta irrupció de persones del Brasil en el Padró municipal en el darrer any. La disparitat de dades disponibles de recollida de la informació fa que els percentatges de creixement no es puguin aplicar a un any exacte. De fet es corresponen, aproximadament, a un any i mig. A Santa Coloma la colònia d'estrangers europeus o d'altres països occidentals és molt petita. El 2004, només un 3,2% de la totalitat de la població estrangera provenia de la Unió Europea (constituïda aleshores per 15 estats). L'any 2005, la comunitat de l'Europa comunitària més nombrosa és la d'italians, amb 212 persones.

Nivell d'instrucció. Recòmptes de la població de 10 anys i més

	1991		1996		2001		Catalunya 2001
	núm.	%	núm.	%	núm.	%	%
No sap llegir/escriure	4.504	3,38	3.602	2,92	4.480	3,96	2,27
Sense estudis	26.693	20,05	24.852	20,18	16.406	14,52	11,47
ESO, EGB 1 ^a etapa	44.018	33,06	41.065	33,34	27.571	24,40	26,22
ESO, EGB 2 ^a etapa	26.947	20,24	18.692	15,18	28.011	24,79	25,57
FP 1er grau	6.973	5,24	8.164	6,63	5.748	5,09	5,40
FP 2on grau	2.765	2,08	4.823	3,92	5.187	4,59	5,25
BUP i COU	5.465	4,10	7.875	6,39	9.419	8,34	11,00
Títol mitjà	1.155	0,87	2.323	1,89	3.710	3,28	6,14
Títol superior	938	0,70	1.581	1,28	2.926	2,59	6,66
TOTAL	119.458	89,72	112.977	91,72	103.458	91,56	90,25

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Tot i que la situació ha millorat molt en els darrers anys, el percentatge de persones sense estudis o amb estudis elementals segueix essent important a Santa Coloma. En l'altre extrem, el nombre relatiu de persones amb estudis superiors es manté a nivells modestos, tot i que en els darrers anys, no recollits a les estadístiques, la xifra pot haver pujat de manera significativa.

Coneixement del català

2001	Santa Coloma	%	Barcelonès	%	Catalunya	%
L'entén	95.331	84,37	1.914.555	91,44	5.837.874	92,03
El sap parlar	58.574	51,84	1.438.131	68,69	4.602.611	72,56
El sap llegir	61.845	54,73	1.456.061	69,55	4.590.483	72,37
L'escriu	38.166	33,78	907.572	43,35	3.077.044	48,51
No l'entén	15.020	13,29	129.735	6,20	338.877	5,34

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Coneixement del català. Municipis de referència (% població)

2001	Santa Coloma	Municipis de referència	Mun. = índex 100
L'entén	84,37%	85,87%	98,25%
El sap parlar	51,84%	60,45%	85,76%
El sap llegir	54,73%	61,68%	88,73%
L'escriu	33,78%	40,26%	83,90%
No l'entén	13,29%	8,24%	161,29%

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

De manera similar al del nivell d'instrucció, l'índex de coneixement general del català es manté baix a Santa Coloma en tots els seus aspectes: comprensió, parla, lectura i escriptura. En alguns casos, la distància amb els valors del conjunt de Catalunya sobrepasa els 20 punts. Ara bé, llegint aquestes dades amb perspectiva temporal, a Santa Coloma s'ha fet un gran avenç en la comprensió i ús del català. En 25 anys s'ha duplicat el nombre de persones que declaren entendre, parlar-lo i llegir-lo. Pel que fa a la capacitat d'escriure'l, l'any 1975 el percentatge de persones que declaraven saber-lo escriure era tan sols de 4,3%, xifra molt inferior als valors de 2001. Actualment, amb la forta arribada d'immigrants, probablement s'ha produït un retrocés de valor estadístic en l'ús del català. En tots els altres índex comparables, Santa Coloma presenta valors molt baixos en relació a altres ciutats catalanes, i això malgrat els enormes esforços que es fan per normalitzar la situació de la nostra llengua.

Mobilitat obligada per motiu de treball

	1991	1996	2001
Desplaçaments a dins	11.366	9.378	12.513
Desplaçaments a fora	34.675	31.078	36.325
Desplaçaments des de fora	6.564	7.165	6.692
Total generats	46.041	40.456	48.838
Total atrets	17.930	16.543	19.205
Diferència atrets/generats	-28.111	-23.913	-29.633

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Santa Coloma genera un flux de desplaçaments important per motius de treball. Prop de 30.000 persones surten de la ciutat cada dia per anar a treballar fora del municipi. Això configura un perfil de ciutat dormitori de la qual cal sortir per desenvolupar una activitat laboral. Aquest caràcter s'ha mantingut al llarg dels anys.

Mobilitat obligada per motiu d'estudi

	1991	1996	2001
Desplaçaments a dins	23.992	17.428	2.737
Desplaçaments a fora	7.216	7.183	3.149
Desplaçaments des de fora	1.887	1.454	489
Total generats	31.208	24.611	5.886
Total atrets	25.879	18.882	3.226
Diferència atrets/generats	-5.329	-5.729	-2.660

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Es pot dir més o menys el mateix pel que fa a la mobilitat obligada per motiu d'estudi. Tot i que els valors absoluts són menors (lògicament en tota Santa Coloma hi ha menys estudiants que treballadors), la diferència en valor relatiu entre els qui marxen i els qui venen és similar. La disminució de població jove i la construcció de centres escolars pot explicar la gran davallada general d'estudiants que es desplacen.

Nombre d'ocupats per grans sectors d'activitats

	1991	%	1996	%	2001	%
Agricultura	134	0,29	174	0,43	192	0,39
Indústria	18.357	39,87	14.331	35,42	12.640	25,88
Construcció	5.854	12,71	3.945	9,75	6.475	13,26
Serveis	21.696	47,12	22.006	54,39	29.531	60,47
TOTAL	46.041	100	40.456	100	48.838	100

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Seguint amb el caràcter general del país, Santa Coloma esdevé una ciutat generadora de treballadors ocupats en els serveis en detriment dels qui ho fan en la indústria. Es mantenen els percentatges dels qui treballen a la construcció i a l'agricultura.

Comparació renda bruta familiar disponible (milers €)

	1991	1996
Santa Coloma	5,10	7,10
Municipis de referència	5,75	8,00
Barcelonès	7,30	9,40
Catalunya	6,90	9,40

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Santa Coloma manté nivells baixos pel que fa a la renda bruta familiar disponible si es compara amb els municipis de referència. Malgrat que no es disposa de dades comparatives més actuals, es pot considerar que Santa Coloma manté una renda familiar per sota dels municipis de referència, el Barcelonès i Catalunya. Fins i tot és possible que aquesta diferència s'hagi incrementat. Segons dades més actuals de l'IDESCAT, Santa Coloma és el segon municipi de Catalunya amb la renda bruta familiar disponible més baixa.

En conclusió...

Fent un balanç de les dades es pot dir que Santa Coloma és una ciutat amb un terme municipal petit, molt poblada, densa i estancada pel que fa a la població, que ha deixat de ser jove, amb una forta presència de persones d'altres regions d'Espanya (disminuint) i d'altres països (augmentant), amb uns nivells d'instrucció baixos, amb un coneixement del català per sota la mitjana, amb molta mobilitat a fora del municipi, sobretot per motius laborals i d'estudi, amb una població treballant eminentment en els serveis, però també en la indústria i la construcció i d'una renda bruta familiar disponible més aviat baixa.

2.2. DE LES DADES A LES PERCEPCIONS

Tant important com les dades de referència són les percepcions que la pròpia societat colomenca té d'ella mateixa. En aquest sentit val la pena destacar-ne algunes expressades i recollides en la fase d'estudi d'aquest diagnòstic:

● Sobre la ciutat

- La ciutat és prou compacta (un dels municipis més petits en extensió de l'Estat espanyol i amb una densitat de població molt elevada) per facilitar la mobilitat en el seu interior i l'accés a serveis, programes i equipaments de tot tipus. Això fa que Santa Coloma sigui i sembli molt centralitzada, sobretot a nivell d'oferta cultural. La majoria d'equipaments culturals estan a 10 minuts caminant de la plaça de la Vila.
- L'orografia accidentada marca més que la distància. Els turons acaben condicionant els límits entre uns 13 barris identificats en 6 districtes de la ciutat. En definitiva, es creen distàncies mentals més que físiques entre els diferents barris o entre ells i el centre. En alguns casos, equipaments o activitats culturals que tenen lloc a pocs centenars de metres semblen ser a distàncies insalvables. Al contrari, hi ha una forta vivència de la proximitat territorial dels equipaments i activitats culturals quan estan al propi barri. El relleu també marca els límits de la ciutat amb Badalona i el riu Besòs ho fa amb Barcelona.
- Hi ha la sensació que Santa Coloma, per les seves dimensions reduïdes i l'escassetat de recursos públics, no necessita un gran procés de descentralització a l'interior de la ciutat. A més, alguns equipaments i activitats culturals juguen aquest paper distribuïdor en els barris. Les biblioteques, més ben equipades, i els centres cívics, més limitats en recursos, en són un bon exemple.
- Actualment s'està produint un moviment socialment desequilibrant en el si de la ciutat: mentre uns barris assoleixen nivells de qualitat urbanística considerable i assimilables a zones ben valorades d'altres ciutats de l'entorn, d'altres esdevenen, malgrat els esforços de l'Ajuntament, espais amb grans problemes de configuració urbanística i, per tant, de poca valoració social. Aquest fet és causa i conseqüència alhora de moviments migratoris interns i cap a enfora de la ciutat.
- Per la seva petita mida com a municipi i per la seva història com a ciutat d'acollida de grans quantitats de població, a Santa Coloma no hi ha pràcticament cap indústria destacada, exceptuant la fàbrica de cerveses Damm. De fet, el marge dret del Besòs, venut a Barcelona el 1942, encara continua sent sociològicament molt colomenc, tot i que no ho és pas econòmicament. Aquest fet provoca una manca d'ingressos per a la ciutat que repercuteix en els pressupostos generals i en els culturals en particular. Al final es produeix una dependència de Santa Coloma de les aportacions econòmiques extraordinàries que han fet i segueixen realitzant els governs tant català com espanyol al llarg de la història. Tot plegat provoca una sensació de desequilibri pressupostari permanent i un sentiment de deute

històric envers la ciutat difícil de compaginar amb un creixement econòmic autònom i sostenible.

- A certs barris no hi ha prou comerç i al centre de la ciutat aquest no arriba a donar els nivells de qualitat que caldria esperar. Altres barris, en canvi, sí que disposen d'un petit comerç de proximitat que satisfà les necessitats del veïnat. Això comporta que la vida de barri predomini sobre la de ciutat en molts aspectes, el cultural en particular. Poca gent dels barris sent el centre com un espai comú compartit, malgrat que, puntualment, la plaça de la vil·la juga aquesta funció d'espai d'encontre natural.
- Hi ha una sensació generalitzada entre tota la població que Santa Coloma ha millorat molt com a ciutat en els aspectes urbanístics i de serveis a la ciutadania. S'han superat les grans deficiències socials i urbanístiques (asfaltat, manca de serveis bàsics, atur, transport, inseguretat, etc.). A més, el Parc fluvial del Besòs ha donat un nou aire al conjunt de la ciutat. Santa Coloma també ha guanyat espais verds i de serveis com el Parc Europa o Can Zam, i noves zones de vianants, sobretot al centre, que són vistes com a millora i generadora de noves oportunitats per a la ciutat.
- A canvi, han aparegut noves preocupacions lligades als canvis socials per la nova composició de la societat colomenca. El fort creixement de la immigració i el poc coneixement que se'n té tant per part de la mateixa població com de l'Ajuntament desborda totes les previsions de planejament dels serveis de la ciutat, de resposta social i de projecció cultural en relació a aquesta nova part de la població que ja forma part de Santa Coloma.
- Tot i que des de fora, Santa Coloma encara és coneguda com a ciutat dormitori, des de dins aquesta visió ha canviat en els darrers 20 anys. Hi ha una voluntat col·lectiva de millora per deixar de ser ciutat dormitori. Aquest és un procés que ja ha començat, passant, poc a poc, la percepció veïnal de la seva ciutat a tenir un caràcter cada cop més residencial, recolzada en el conjunt de l'entorn metropolitana.
- Santa Coloma està ben connectada amb Barcelona i ho estarà encara més amb les obres de la nova línia de metro, però encara poc i malament amb altres localitats veïnes: Badalona, Montcada, Vallès, etc.
- Tot plegat, cal un canvi de la imatge de la ciutat-societat colomenca que encara es té, erròniament, des de l'exterior per adaptar-la a una visió més actual i sentida: proximitat geogràfica, accessibilitat ciutadana, canvi de societat, etc.
- A nivell extramunicipal, ha existit i existeix encara una certa sensació de subcomarca anomenada "Barcelonès nord" que inclou, de manera difosa, Santa Coloma, Badalona, alguns barris de Barcelona, etc. De totes maneres, la ciutat no s'acaba de sentir, forçosament, la capital d'aquesta subcomarca ni tampoc té la pretensió de ser-ho.
- A un nivell general es viu la relació amb Barcelona des de la debilitat, però també des de l'oportunitat per la seva proximitat, facilitat d'accés i abast de serveis. Una part important de la població de Santa Coloma sent la Plaça

Catalunya de Barcelona més propera que molts barris de la seva pròpia ciutat. La facilitat en el transport urbà contribueix a aquesta sensació.

- Tot i així, Santa Coloma no vol plantejar una relació amb l'Àrea Metropolitana en clau radial de dependència sinó en clau d'una xarxa on cada ciutat ha de trobar el seu paper, la seva aportació i les seves interrelacions com a nòdul en un entramat comú.

● Sobre la societat

- Santa Coloma no ha tingut una burgesia prou influent a nivell industrial ni cultural. Les grans famílies terratinents locals, molt lligades en el passat a les activitats pageses però no a les industrials, mai van apostar per la cultura a nivell local. D'això se'n desprèn que a Santa Coloma no hi hagi, com a tantes altres ciutats de l'entorn metropolità, una entitat forta hereva d'una possible agrupació burgesa d'època.
- Santa Coloma es troba, actualment, davant del seu segon gran canvi demogràfic (el primer va ser el gran creixement dels anys 50-60). Entremig hi ha hagut l'enorme millora de les condicions de vida de la societat colomenca. Com en tot canvi social que s'ha donat a la ciutat al llarg de la seva història, hi ha qui l'encaixa bé i qui el viu com una invasió. Tal com apareix cíclicament en els ritmes de les ciutats, pel camí hi ha gent que ha marxat i gent que ha vingut a viure a Santa Coloma.
- Es constata una important i significativa marxa de joves de tots els barris de la ciutat, a excepció del centre, cap a fora de la ciutat, ja sigui per la dificultat de trobar un habitatge a preu assequible, ja sigui per la necessitat de trobar nous horitzons professionals, socials o personals. Barcelona, Mollet, Sant Fost, Terrassa, el Vallès o el Maresme en són les destinacions més habituals.
- Tot i així, hi ha encara un orgull de pertinença a Santa Coloma força elevat, encara que va ser més fort en el passat (anys 70-80). Es pot viure fora de Santa Coloma però sempre es manté el sentiment d'origen. Actualment, però, creix també el sentiment de pertinença a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Tot i això, alguns sectors de població fan una plena "opció de vida per Santa Coloma", buscant mantenir el seu lloc de residència i també de treball a la ciutat. En l'àmbit cultural colomenc és on es nota més aquest orgull de pertinença.
- Alhora, una gran part de la població mostra amb orgull el seu passat reivindicatiu en què la ciutat es va fer i millorar gràcies a la pressió i l'esforç del moviment veïnal. Això mostra una enorme sensibilitat i una valoració de l'entorn urbà. Santa Coloma ha estat un referent de lluita veïnal i de treball comunitari per una part important de l'entorn metropolità.
- A Santa Coloma es constata un doble posicionament de la població provenint de la primera migració dels anys 60 i 70 del segle passat. Un sector ha mantingut i manté encara una posició d'arrelament en la seva cultura d'origen i reproduïxen a Santa Coloma l'estil de vida i les

manifestacions culturals sota forma de centres regionals, penyes, romeries i altres activitats pròpies de les cultures andalusa, gallega, aragonesa, castellana, extremeña, etc. Aquests ciutadans acostumen a ser els qui van néixer fora de Catalunya i van venir a Santa Coloma. Estan molt immersos en la seva cultura d'origen. Val la pena destacar que, de manera general, les comunitats d'origen andalús són molt més nombroses i, sovint, centren més la seva activitat en elles mateixes. Les altres comunitats regionals presenten un nivell d'integració social, cultural i lingüístic lleugerament més accentuat.

- Un altre sector generacional, constituït en gran part pels descendents d'aquesta primera generació i nascuts ja a Santa Coloma, ha volgut formar part dels processos culturals presents a la ciutat, crear-ne de nous i, més enllà de les visions territorials, abraçar la contemporaneïtat de la cultura universal. Alguns, fins i tot arriben a distanciar-se significativament de tota manifestació folkloritzant de la cultura dels seus pares. Una part significativa d'aquesta segona generació viu en perfecta harmonia la combinació d'ambdues manifestacions culturals, tant a nivell lingüístic com de socialització cultural, tot i que impregnada del fenomen més general de buscar més espais d'oci que no pas espais culturals. Això provoca que les entitats anomenades regionals tinguin, en general, certs problemes per atraure els joves, fills de la primera immigració. Aquest fenomen es dona, per altres raons, al conjunt del moviment associatiu.
- En determinats barris es detecta un baix índex d'activitat social, comercial i cultural. A més, el centre de la ciutat, més enllà de la plaça de la Vila en comptades ocasions, no acaba essent l'espai comú per a tothom. Els ciutadans tenen altres centres simbòlics dins el seu barri (la plaça del Rellotge al Fondo, per exemple).
- Santa Coloma ja no és la ciutat jove que va ser a nivell demogràfic i de dinàmica social i cultural. És possible que, gràcies a la nova immigració, es recuperin els índexs demogràfics de la ciutat que modifiquin l'actual envelliment general de la població. La represa cultural pot costar més i caldrà comptar amb tots els agents en joc.
- Una part significativa de la població fa una vida molt centrada en el seu barri per a totes les seves necessitats bàsiques quotidianes. Això fa del barri una unitat de vivència i convivència, que sobrepassa moltes vegades la de ciutat. Quan aquesta població surt del barri com espai de proximitat, no sempre busca en el conjunt de Santa Coloma la resposta a les seves inquietuds i marxa, bé als centres comercials ubicats a altres municipis, bé a Barcelona, per satisfer les seves necessitats.
- A nivell de composició social, Santa Coloma és una societat mosaic. La identitat comuna ha anat canviant amb el temps des de fa una pila d'anys i ho fa avui encara amb les noves migracions. S'està anant cap a una societat multicultural. Això es pot viure en clau d'oportunitat i d'enriquiment o en clau de pèrdua i de conflicte.
- Es constata que la societat colomenca és cada cop més heterogènia. Això es tradueix en una diferenciada realitat dels barris de la ciutat que cada cop

són més distints entre ells. Tot apunta a que aquest distanciament social anirà a més en els propers anys. Alhora es reconeix una certa dificultat per part de tothom a l'hora d'afrontar els canvis actuals i futurs.

● **Sobre la dinàmica cultural general de la ciutat**

Tot i que posteriorment s'entrarà en el detall de l'anàlisi de la cultura a Santa Coloma, es presenten aquí alguns trets generals de visió de ciutat i de societat que s'està tractant en aquest capítol.

- Es reconeix una vitalitat cultural passada lligada al moviment associatiu. Actualment, aquesta capacitat d'engrescar la població està més associada als creadors joves amb voluntat de començar a despuntar que a aquells professionals ja establerts i més coneguts fora de la ciutat.
- De manera general i en consonància amb el que s'esdevé en el conjunt de la societat contemporània, hi ha un cert afebliment del lideratge social i cultural dels moviments ciutadans. Ni les mateixes entitats se senten fortes ni el conjunt de la societat les reconeix com ho feia abans.
- Hi ha sectors molt joves de població amb fortes inquietuds socials i culturals que es mouen, sovint, molt al marge dels canals institucionals. Son gent lligada a moviments radicals en el seu discurs i alternatius en els seus models d'acció. La majoria de les vegades, la distància amb l'Ajuntament i, per tant, el desconeixement mutu és gran. En alguns casos, s'hi detecta un potencial creatiu i d'acció considerable.
- Es reconeix una certa manca de vitalitat cultural en el conjunt de la ciutat, tant a nivell de creació com de difusió i de formació artística. Amb totes les excepcions que cal reconèixer, hi ha la sensació que ni l'Ajuntament, ni les entitats ni els agents privats han estat capaços de generar una dinàmica cultural prou rica, diversa i engrescadora. D'altra banda, la població amb inquietuds culturals té la tendència general a consumir a Barcelona la cultura que no acaba de trobar a Santa Coloma. Tanmateix, en els darrers anys es detecta un cert interès en les pràctiques i la formació amateur.
- Es detecten nous focus creatius. Existeix una eclosió artística protagonitzada per persones i grups joves. Aquests impulsos necessiten d'un cert ajut per començar a créixer i no sempre el troben en la societat colomenca o en el seu ajuntament.
- Existeix una certa "Denominació d'origen" de Santa Coloma que no es concreta en res més que en "ser" de Santa Coloma. Es porta la "colomitat" amb orgull quan s'està i es treballa culturalment fora de la ciutat. Hi ha un sentiment de "fer ciutat", d'una "empremta Santa Coloma". Això es detecta en les afirmacions dels mateixos grups artístics, en les declaracions d'algunes entitats, etc.
- Calen determinats elements de referència de Santa Coloma de cara a l'exterior, pràcticament inexistents actualment. La falta d'un gran festival, d'un equipament cultural emblemàtic o d'un moviment artístic destacat fan

que la ciutat no sobresurti en el panorama metropolità barceloní. En aquest sentit, és més consumidora que generadora de cultura.

- Santa Coloma és lloc de residència d'un nombre escàs (pel volum de la ciutat) d'artistes i intel·lectuals. Alguns d'ells han hagut de marxar fora, tant a viure com, sobretot, a desenvolupar el seu treball artístic. Triomfen fora de Santa Coloma i no són coneguts a dins, la qual cosa crea un cercle viciós entre la manca de reconeixement i el distanciament de la ciutat
- S'ha detectat al llarg dels anys la capacitat de la societat colomenca d'incorporar noves tradicions que han arrelat a la ciutat: feria de abril de Catalunya, festa major d'estiu, recuperació de la festa major d'hivern, etc.
- Tant la societat colomenca com el seu Ajuntament han demostrat un fort reconeixement per homenatjar els lluitadors antifranquistes que, tant des de l'avantguarda com des de l'anonimat veïnal varen encapçalar la resistència a la dictadura.
- De la mateixa manera, també mostren el seu interès i dedicació per projectes solidaris amb la lluita d'altres pobles de la Terra: Sàhara, Nicaragua, Àfrica subsahariana, etc. Els agermanaments de la ciutat amb altres localitats ho testimonien.

2.3. LES CIUTATS DE SANTA COLOMA EN CLAU TERMINOLÒGICA

Santa Coloma, com altres ciutats de l'entorn metropolità, ha viscut canvis al llarg del darrer segle que han marcat el seu estat actual tant en els aspectes materials com en l'imaginari col·lectiu. Són diferents imatges que ha tingut la ciutat i que es corresponen a diferents moments en el temps i, en part també, a la visió que n'han tingut, o en tenen encara, diferents grups de població i diferents generacions. De manera sintetitzada es poden identificar unes quantes "Santa Coloma" al llarg dels anys:

El "poble" pagès

Encara avui certs sectors de població lligats a les famílies històriques de la localitat, la identifiquen en la seva dimensió del poble que fou fins a inicis del segle XX. Per ells, Santa Coloma es circumscriu al centre de la vila i a un nucli de població força reduït. Sovint hi ha certa nostàlgia d'aquells temps lligats a la pagesia i a petits oficis menestrals, artesans o comercials. Malgrat tot, també es reconeixen les dificultats d'abans per accedir als avantatges de la vida moderna, als serveis domèstics bàsics, als transports, a l'oferta cultural, etc.

El poble sanitari

Els estiuejants que venien a buscar unes condicions de salut en el clima i en les aigües medicinals que no trobaven a la seva ciutat d'origen, sovint Barcelona, varen marcar una primera vinguda de forasters, encara que no forçosament en clau residencial. Fins i tot la Mancomunitat de Catalunya, en un exercici de planificació macro-territorial, va destinar Santa Coloma a ser ciutat sanitària, proposta que no va anar més enllà d'algun sanatori que s'hi va instal·lar. És el moment també en què algunes famílies de renom (els Sagarra potser són els més coneguts, els quals van arribar a la ciutat al segon terç del segle XIX, fugint de la febre groga) construeixen cases on passar-hi

temporades. Més endavant algunes de les cases d'estiueig varen esdevenir primeres residències.

El poble radical

Cap als anys 30 del segle passat i fins a la Guerra Civil, Santa Coloma era coneguda pel seu paper en la política radical tant en l'aspecte catalanista com en la força del moviment anarquista. Diversos ateneus, sindicats, revistes i activistes varen ser els protagonistes d'una època curta i potser, actualment, menys coneguda de la ciutat.

La ciutat "ideal"

Els anys 50, ja superades les penúries de la postguerra i abans del creixement desmesurat dels 60, representen per a Santa Coloma un moment dolç en què la població, al voltant de les 35.000 persones, fa encara vida de poble però en un cert context ja de ciutat, que els permet disposar de tots els avantatges de l'època. Com es veurà més endavant, d'aquest temps n'ha quedat un bon regust per a molta gent que encara la recorda. Tot i així, llegint el context amb objectivitat crítica, les mancances eren moltes encara.

La ciutat dormitori

A partir dels anys 60 i fins la meitat dels anys 70 del segle passat, i a tenor del que succeïa a la gran majoria de les ciutats de l'entorn metropolità barceloní, Santa Coloma acull l'arribada d'un nombre molt important d'immigrants de la resta de l'Estat espanyol. En 15 anys, la ciutat quadruplica la seva població, sense estructurar cap tipus de serveis (clavegueram, educació, transport, ensenyament, cultura, sanitat, etc.). És l'època de l'enriquiment d'una part de la pagesia terratinent local per la venda de terrenys i de l'especulació urbanística d'uns pocs i de l'autoconstrucció per a molts. El caràcter obrer de la seva població, juntament amb l'absència de fàbriques, fa que Santa Coloma esdevingui una ciutat dormitori per a una població que treballa fora del municipi.

La ciutat roja

Les condicions de vida deficitàries i una població conscient i mobilitzada, fan que als anys 70 Santa Coloma esdevingui un dels puntals a Catalunya de la lluita veïnal. Les lluites per l'ambulatori foren emblemàtiques d'aquest tipus d'activitat. La forta presència de moviments de l'esquerra en general, i de comunistes en particular, amb l'assoliment de l'alcaldia durant els primers mandats de la democràcia, varen donar una imatge de ciutat combatent coneguda en tot l'entorn metropolità. En aquesta època de lluita social cal reconèixer la importància del moviment d'església progressista compromès amb la seva comunitat.

La ciutat jove

En aquests mateixos anys 70, Santa Coloma assoleix els seus màxims de població amb un fort component de joves que conferien a la ciutat un caràcter dinàmic en els camps de l'activitat cultural, social, política, etc. Malauradament també és l'època en al que algunes bandes juvenils confereixen a la ciutat una imatge associada a la delinqüència.

La ciutat activa

Els primers anys de la democràcia són, com a la resta del país, temps d'il·lusions, de projectes, d'accions i de canvis institucionals. Són bons anys per a les iniciatives culturals, es recuperen festes prohibides i se'n creen de noves, s'inicien programes especials, s'obre algun equipament lligat sobretot a la cultura dels joves, es facilita la participació de la ciutadania en la vida cultural, es creen comissions participatives per a

diferents temes, etc. És un temps en el que les entitats participen amb una marcada empena cultural col·lectiva.

La ciutat de la nova immigració

Com a terra de recepció i acollida en l'entorn metropolità, Santa Coloma ha rebut, a partir del l'inici del segle XXI, un nombre important de persones vingudes de països no europeus en la seva majoria. Destaquen les comunitats del Marroc, la Xina i l'Equador però també d'altres països dels mateixos tres continents. Aquest fenomen es veu afavorit avui dia, ja que la ciutat conserva les mateixes condicions que li van fer receptora de la immigració dels anys 60 i 70 del segle XX.

La ciutat residencial

Paral·lelament a aquest fet migratori, alguns barris de Santa Coloma han anat assolint estàndards de qualitat urbanística, ambiental, de serveis i altres que els ha donat un caràcter residencial. Es supera, així, l'estadi de ciutat dormitori del passat. En altres barris, la pressió de la nova migració desplaça la població establerta, generant-se nous desplaçaments interiors i cap a d'altres municipis.

De nostàlgies i millores de Santa Coloma

Amb tants canvis al llarg de la seva història, apareixen dos fenòmens antagònics i complementaris a la vegada:

- Diferents grups de població senten una certa nostàlgia de temps passats. Cadascú té una referència en la seva memòria i considera que la ciutat actual ha sofert una pèrdua d'elements simbòlics col·lectius.
 - Així hi ha qui enyora el temps de la vil·la agrícola amb una visió bucòlica de la societat agrària i del petit poble on tothom es coneixia (la Santa Coloma de "les maduixes").
 - D'altres enyoren l'època en la que veïnes i veïns, en un exercici d'autogestió, de combativitat i de reivindicació, varen aixecar una ciutat per fer-la més habitable, capdavantera i punt de referència (la Santa Coloma "roja").
 - Uns altres centren la seva nostàlgia en la ciutat jove de principis de la democràcia, quan els projectes municipals i associatius estaven més centrats en satisfer les inquietuds de la joventut (la Santa Coloma "ciutat jove").
- En contrapartida, hi ha un reconeixement generalitzat, per part de tots els sectors de la població, de la millora viscuda en tots els fronts ciutadans: tant a nivell urbanístic com de serveis, els avenços han estat inqüestionables. En aquest sentit, els diferents equips consistorials que s'han succeït a l'Ajuntament al llarg de represa democràtica, i fins al moment actual, reben tots els elogis per la feina realitzada.

2.4. EL FUTUR DE SANTA COLOMA VIST EN PERSPECTIVA HISTÒRICA

Fent un exercici de prospecció cap a un futur immediat, és possible imaginar una ciutat amb una creixent pressió immobiliària on algunes zones aniran agafant un nou aire, un nou entorn amb una important (i necessària) millora de la qualitat de la construcció, amb un anivellament pel que fa a serveis ciutadans, amb una estabilitat en la població a partir de les migracions actuals i amb un reconeixement general de ciutat residencial. No obstant això, aquestes àrees cohabitaran amb alguns sectors de la ciutat dormitori. I és que determinats barris molt localitzats de la ciutat trigaran més en assolir aquests estàndards.

La ciutat s'estabilitzarà entre els 120.000 i els 130.000 habitants. La seva privilegiada situació metropolitana impedirà que baixi en nombre. D'altra banda, la petita dimensió del municipi, unida a l'elevada densitat de població, no permetrà, si vol incrementar els estàndards de qualitat urbanística, sobrepassar gaire la xifra expressada.

Es preveu que s'accentuin els moviments migratoris que ja es donen actualment, i que es troben molt localitzats en alguns barris de la ciutat: la gent poc preparada per conviure amb la pressió de les persones vingudes d'altres països pot acabar marxant del seu barri i fins i tot del municipi. El seu espai s'anirà ocupant amb nous ciutadans que arribaran d'altres països. Això pot crear una dualitat a la ciutat entre els barris de la població autòctona i els dels immigrants.

Aquest fenomen de sortir de la ciutat s'accentuarà amb la dificultat de trobar allotjament assequible per part dels joves (marxaran per necessitat) i per la tendència de certs sectors socials que, a mida que incrementa el seu nivell de vida, busquen en altres municipis un habitatge i un entorn social que considera més adient (marxaran per voluntat). Això pot suposar, a la llarga, la pèrdua de professionals preparats, empenedors, comerciants, intel·lectuals, artistes, etc. d'entre la població autòctona.

En paral·lel, les persones procedents d'altres països representaran un percentatge de població força elevat i aniran integrant-se i enriquint la dinàmica cultural de la ciutat. Globalment, la societat colomenca està davant d'un dels canvis més importants.

En el traçat urbà, Santa Coloma seguirà apostant per renovar els espais més degradats de la ciutat, convertint-los en espais d'ús ciutadà com ja ho ha fet amb el parc Europa, la llera del riu o, properament, amb Can Zam.

El rol del colomenc o colomenca com a ciutadà de l'entorn metropolità està encara per definir, tot i així és viscut com una oportunitat que no es pot deixar escapar.

2.5. ELS ACTIUS CULTURALS: POTENCIALS I MANCANCES

2.5.1. Els agents

És un fet generalitzat a la nostra societat, però a Santa Coloma es pot veure més accentuat, que la responsabilitat sobre el suport a la vida cultural recaigui principalment sobre l'Ajuntament. Això es deu a quatre factors que afecten a cadascun dels agents:

- La voluntat municipal d'exercir de principal motor cultural
- L'afebliment del teixit associatiu en relació a altres temps
- El poc impacte sobre la ciutat dels creadors i intel·lectuals locals
- Una quasi inexistent iniciativa cultural de caràcter empresarial

Aquesta conjunció de factors fa que el desequilibri sobre l'acció cultural sigui gran a la ciutat: la dificultat existent a nivell de recursos municipals destinats a la cultura (equipaments, finançament i equip de treball insuficient pel volum de la ciutat) provoca que aquesta voluntat decidida de protagonisme en l'acció cultural no sempre doni el rendiment que es desitjaria des de la mateixa institució i, també, des de la ciutadania.

Analitzant la situació amb més detall veiem cadascun dels agents:

L'Ajuntament

Tota l'acció cultural desenvolupada per l'Ajuntament està dirigida des del Servei de Cultura amb un únic comandament polític i tècnic. Un total de 78 professionals treballen en els diferents programes i equipaments.

Distribució de professionals en els serveis culturals. 2006

	Direcció	Gestió	Profes.	Tècnic	Auxiliar	Aux.bibl	Event.	Total
Direcció general del Servei de Cultura	2	1						3
Museu Torre Balldovina	1	1		2	2			6
Teatre Josep M ^a de Sagarra		1		2	1		7*	11
Centre d'art Can Sisteré	1				1			2
Escola de música Can Roig i Torres	1	3	19		1			24
Biblioteques: Central, C. Peixauet, Singuerlín	3			4	3	14		24
Arxiu**								
Centre de creació musical el Molinet	1*	2*						3
Cultura tradicional i popular		1						1
Foment de la lectura i informació		1						1
Foment de l'associacionisme		1						1
Total	9	11	19	8	8	14	7	76

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

* Contractació externa

**L'arxiu municipal no disposa de cap professional adscrit exclusivament al seu àmbit cultural.

Val a dir que el quadre inclou totes les persones involucrades en la prestació dels serveis culturals de caràcter públic, al marge de la seva condició laboral i de la relació contractual que tenen amb l'Ajuntament. En alguns casos es tracta de personal de plantilla i en d'altres de contractats ocasionals o mitjançant empreses de serveis a l'Ajuntament. En el cas de les biblioteques, les 3 directores, tot i estar adscrites a la Diputació de Barcelona, desenvolupen la seva feina en l'àmbit municipal.

Sembla evident que un total de 19 persones en la direcció i gestió diària de tots els programes i equipaments de l'Ajuntament són insuficients per a la dimensió de la població i per a les necessitats en acció cultural de la ciutat de Santa Coloma.

En aquest quadre no s'han contemplat altres equipaments i programes que, tot i desenvolupar algun tipus d'activitat cultural, estan, conceptualment i orgànicament, més propers a altres àrees municipals. És el cas concret dels Centres cívics i de Mas Fonollar o, de manera més general, els àmbits de participació ciutadana i joventut per citar només alguns casos.

Les associacions culturals

Per aquest apartat es compta amb dues fonts de dades radicalment diferents: les que ofereix la Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i les que posseeix l'Ajuntament de Santa Coloma.

Comparació d'entitats. 2004

Entitats de caràcter general	Número	Entitats / 1000 habitants
Santa Coloma	443	3,82
Mitjana municipis de referència	652,83	3,77

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Comparació d'entitats culturals. 2004

Entitats culturals	Número	Entitats culturals / 1000 hab.
Santa Coloma	216 48,76 %	1,86
Mitjana municipis de referència	291,83 44,80 %	1,68

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Santa Coloma compta amb un nombre relativament elevat d'entitats culturals si ens atenem a les dades de la Generalitat de Catalunya. Aquestes dades, tot i ser sovint més elevades que les que la realitat municipal indica, són les úniques que permeten fer una comparació amb altres municipis.

En el registre municipal consten un total de 281 entitats, de les quals la meitat (147) sol·licita i obté una subvenció o firma un conveni amb l'Ajuntament per desenvolupar les seves activitats. Si ens atenem a les associacions amb què el Servei de Cultura manté una relació estable, aquesta xifra no passa de la cinquantena. Això inclou en gran mesura les entitats que desenvolupen activitats de cultura tradicional i popular,

tant catalana com d'altres regions de l'Estat, però també algun grup artístic (teatre, arts plàstiques, literatura, música), entitats amb vocació clarament artística i alguna més lligada al patrimoni.

Ara bé, una part del moviment associatiu està passant una certa crisi interna degut a l'envelliment dels equips directius que no troben prou relleu generacional i a la manca de resposta ciutadana a les seves propostes. De fet, poques entitats tenen una visió i una vocació específicament de ciutat.

Gran part de les entitats amb què es relaciona el Servei de Cultura desenvolupa una activitat més propera a l'acció relacional o sociocultural que no pas al patrimoni o a la creació artística. Això fa que la seva capacitat d'aportació a la societat colomenca en clau cultural sigui relativament limitada. Prioritzen el valor de l'encontre sobre el del caràcter de les seves manifestacions artístiques.

De la mateixa manera, es detecta una tendència de moltes entitats a realitzar les seves activitats pensant més en els seus membres associats i el seu públic habitual que a oferir quelcom al conjunt de la ciutadania. Aquesta reclusió de les entitats en si mateixes les debilita a la llarga i, moltes vegades, fa que no representin un veritable enriquiment de la vida cultural de la ciutat.

Ahora, es constata una dualitat entre les entitats culturals segons la cultura d'origen. Lluny del desig manifestat per tothom i de les declaracions socials i polítiques habituals, la interrelació entre les entitats de la cultura catalana originària (sardanes, geganters, etc.) i les entitats de les cultures vingudes d'altres parts de l'Estat espanyol (cases regionals, "hermandades", etc.) no sempre és tot l'estreta que caldria.

De manera simplificada, ambdues comunitats mantenen els seus trets diferencials, com ara la llengua emprada (català-castellà), l'espai ocupat dins la ciutat (centre-barris) i fins i tot el servei municipal i els seus representants polítics de referència (cultura-participació ciutadana-alcaldia).

No consten entitats culturals lligades a les persones provinents d'altres països. Les poques que hi pugui haver que agrupen aquestes persones no tenen pràcticament cap vinculació amb el teixit associatiu existent a Santa Coloma, fenomen que és recíproc.

Tot plegat porta a pensar que si malgrat el temps transcorregut, la voluntat social i política manifestada i els mitjans esmerçats, la interacció cultural entre les comunitats originàries de Santa Coloma i les arribades als anys 60 i 70 està encara lluny d'haver-se aconseguit, el camí que falta per aconseguir-ho amb les comunitats de persones vingudes d'altres cultures més llunyanes serà lent i, probablement, difícil. Caldrà, segurament, que passi de més d'una generació per aconseguir-ho.

Anant més enllà, aquest fenomen de manca de lligams entre entitats és més general. Les relacions entre les entitats culturals de Santa Coloma és escassa. Falta coneixement i reconeixement del que fa cadascuna d'elles. De fet, hi ha entitats que intervenen en sectors afins i que s'ignoren entre elles. Moltes vegades aquest distanciament es deu més a inèrcies que a una voluntat conscient

De manera general per tant, i amb totes les excepcions que calgui, el moviment associatiu cultural de Santa Coloma està en un moment de debilitat i resta, per tant, molt dependent de l'Ajuntament, sobretot pel que fa a l'aspecte econòmic.

En aquesta línia argumental, es constata que, sovint, el moviment associatiu està molt centrat en la seva esfera d'acció (territorial, temàtica, social, generacional, etc.) però no sempre disposa d'un gran projecte o visió de ciutat i de futur.

El sector privat

Es constata que aquest és pràcticament inexistent, tant a nivell de la gran indústria cultural com de petites iniciatives locals. En aquest darrer aspecte costa trobar gaires espais musicals de petits concerts, galeries d'art o llibreries de qualitat, per citar només alguns exemples. Això indica una manca d'oferta de serveis i comerç cultural però també, i això és més preocupant, una manca potser de demanda cap a aquest tipus d'ofertes culturals al municipi. No vol dir necessàriament que la població de Santa Coloma no s'interessi per la cultura sinó que, en tot cas, no ho fa a la seva localitat. Es pot pensar que una part important del consum cultural que existeix es desenvolupa a altres municipis com per exemple, Barcelona.

Una possible explicació a aquest fenomen és la tendència manifestada a fer gran part de la seva vida al mateix barri. Aquest és un espai limitat pel que fa a la diversitat d'oferta cultural comercial. A més, quan els colomencs surten del seus barris es dirigeixen a Barcelona i a d'altres localitats veïnes com Badalona.

D'altra banda el lloguer d'espais comercials encara relativament assolibles en el context metropolità podria permetre la ubicació d'aquest tipus d'iniciatives culturals privades a Santa Coloma. Iniciatives que podrien ser tant a nivell "macro" d'indústria cultural com a nivell "micro" de petits espais culturals privats.

Les relacions entre els agents

La relació entre els diferents agents culturals presents a Santa Coloma és desigual segons el cas. Algunes entitats, sobretot les de caire cultural regional, acostumen a considerar que la seva relació amb l'Ajuntament, tot i ser sempre millorable, és prou bona, fluïda, productiva i satisfactòria per part de tothom: es presenten i desenvolupen projectes interessants, es firmen convenis estables de col·laboració, s'assoleixen bons resultats i el conjunt de la població en surt beneficiada. Existeix un enriquitament cultural col·lectiu.

Ben al contrari, per a d'altres entitats i sobretot per a una part important dels grups artístics locals, la relació amb l'Ajuntament no és sempre tot el fluïda que caldria i es voldria. Desconeixement mutu, experiències frustrades i falta de punts comuns porten a un cert distanciament. En alguns casos els diferents agents manifesten que les relacions són directament massa interessades, en ambdós sentits. És possible sentir:

Per part de l'Ajuntament	Per part d'algunes entitats, grups artístics i petits agents privats
"Algunes entitats o grups només s'adrecen a l'Ajuntament per demanar diners, sense presentar cap projecte concret d'interès ciutadà".	"L'Ajuntament només ens busca quan li interessa, després ens abandona i ignora".
"Les propostes d'algunes entitats són molt pobres a nivell cultural".	"Les subvencions són escasses en quantitat".
"Les propostes d'algunes entitats s'adrecen només a un cercle reduït de persones properes, no s'obren a la ciutat".	"Les subvencions mai arriben a temps. Poden trigar molt de temps en arribar, no serveixen".
"Moltes entitats "desapareixen" un cop obtinguda la subvenció".	"L'Ajuntament no té prou cura de nosaltres quan desenvolupem els nostres projectes".
	"Hem fet moltes propostes de les quals no hem obtingut cap resposta".

Analitzant les dades dels darrers 3 anys, la política municipal de suport a les entitats sembla correspondre més una inèrcia administrativa de distribució d'un pressupost que una acció amb criteris selectius de suport a aquelles iniciatives més interessants.

Tres factors avalen aquesta consideració:

- La quantitat econòmica destinada a cada entitat és exactament la mateixa any rere any (2002, 2003 i 2004). En molt pocs casos ha variat. Això fa també que en aquests tres anys la quantitat total destinada a subvencionar les entitats no hagi experimentat canvis en el més mínim i si ho ha fet ha estat lleugerament a la baixa. Tenint en compte l'encariment del cost de la vida, el fet de congelar les quanties suposa una baixa dels ajuts per al conjunt del moviment associatiu.
- Totes les entitats que demanen una subvenció, en reben (no necessàriament de la quantia sol·licitada). Excepte dos casos que no s'adaptaven a les bases reguladores, pel sol fet de demanar ja s'és objecte d'ajuda permanent. Es pot dir que un cop s'obté una subvenció (cosa que no costa gaire), aquesta es manté any rere any sense gaire esforç per part de l'entitat. Això sí, l'Ajuntament sembla ser molt escrupulós en la justificació de la despesa originada per l'entitat. S'exigeix més rigor en la justificació i per això sembla que preocupa més l'acte administratiu de la justificació comptable que el suposat i desitjat profit ciutadà generat.
- Les entitats solen cobrar molt tard les subvencions (segons les bases en el moment de la justificació de la despesa, i hi ha la possibilitat de tenir bestretes per a activitats), la qual cosa comporta un problema de finançament a les associacions i a les seves activitats. Així, aquestes i algun grup artístic tenen la impressió que l'Ajuntament es fixa més en la distribució del pressupost que en el suport efectiu que pot representar per a les entitats.

En una lectura de les subvencions dels darrers 3 anys preocupa la pràcticament nul·la incorporació de nous grups artístics o entitats culturals, ja sigui perquè no es presenten a les convocatòries (indica una manca de confiança en el sector públic?), perquè els imports parcials i total són tan fixes al llarg dels anys que ja no hi ha lloc per a ningú més (indica un límit del propi Ajuntament al suport a les noves iniciatives sorgides de la ciutadania?) o, senzillament i més preocupant, perquè no sorgeixen noves propostes culturals per part del teixit social (és el fracàs del conjunt de la societat colomenca?). Alhora cal dir que estan a la mateixa llista tant les entitats pròpiament dites amb membres associats com alguns grups artístics professionals o semi-professionals (sobretot grups de teatre però cap de música), tots en les mateixes condicions. Dóna la impressió de que no hi ha criteris prou diferenciadors i que es posen al mateix nivell la creació teatral professional i una festa campestre.

Tot plegat sembla evident que cal recompondre les relacions entre els diferents agents socials i l'Ajuntament i replantejar el sistema de subvencions i contraprestació mútua de serveis. Al marge del consistori, també cal revifar els vincles entre la resta d'agents: les relacions, encara escasses, entre entitats, grups artístics i petits actors privats,

Respecte a l'organització de les entitats i associacions, a Santa Coloma no existeix una coordinadora d'entitats, ni un consell de les arts ni res que s'hi assembli. La relació amb l'Ajuntament o entre entitats es fa de manera unilateral i sovint depèn més de les afinitats personals que de la creació de canals formals i estables.

2.5.2. Els sectors de la cultura

A Santa Coloma estan presents, d'una manera o altra tots els sectors inclosos habitualment en el concepte de cultura:

- Les arts: arts escèniques, arts plàstiques, literatura, música i sector audiovisual
- El patrimoni
- La cultura tradicional i popular
- La difusió del coneixement

Menys presents o inexistents queden molts dels anomenats sectors emergents de la cultura (divulgació científico-tècnica, turisme cultural, moda, urbanisme, etc.). Tampoc es pot dir que els sectors majoritaris estiguin presents en totes les seves funcions, ni tan sols en les més habituals i elementals:

- Suport a la creació
- Suport a la producció
- Difusió
- Formació

Pel que fa al patrimoni cal pensar més aviat en funcions de:

- Recerca
- Conservació
- Restauració
- Estudi
- Difusió

D'aquesta presència de tots els sectors no es pot desprendre que n'hi hagi cap d'ells que destaquí particularment a Santa Coloma. Hi ha un equilibri entre ells. Tant si es pregunta a un habitant de la ciutat com algú de fora en què és més reconeguda Santa Coloma, les respostes són ben diverses.

De manera general la pràctica artística amateur o professional és limitada entre la població de Santa Coloma. Tot i tractar-se d'una ciutat de més de 120.000 habitants existeix només una incipient pràctica amateur i una altra de professional en diferents sectors culturals. Sempre hi ha alguna figura destacada que triomfa fora de Santa Coloma, però la feina de la qual o el seu impacte no repercuteixen significativament sobre la societat colomenca.

Val a dir que una part significativa de la ciutadania lligada a les arts té la sensació que a Santa Coloma s'està vivint un bon moment per a l'expressió artística. Sorgeixen persones amb capacitat creadora que poden enriquir el panorama cultural local si, col·lectivament, se sap donar resposta les seves inquietuds.

Fent una anàlisi més detallada es pot veure:

Les arts escèniques

La ciutat disposa de dos punts forts en aquest sector: el Teatre Josep Maria de Sagarra i la Companyia de Ballet de Santa Coloma-David Campos, resident a la ciutat.

El Teatre, únic espai escènic com a tal de la ciutat, va ser inaugurat l'any 1997 amb un pressupost elevat, una programació en la línia d'altres espais metropolitans i amb uns baixos índexs d'assistència, com indica la taula 5.2.1. Disposa d'una sala gran amb 550 localitats i, a grans trets, podria complir amb tots els estàndards del teatre modern d'una ciutat metropolitana si millorés la seva dotació tècnica. En els darrers anys ha sofert una reducció pressupostària que l'ha portat a disminuir el nombre de representacions ofertes, sense baixar el nivell de qualitat. Malgrat aquesta situació es pot dir que el Teatre Sagarra té el potencial per jugar un nou paper de centralitat metropolitana.

Actualment l'espai té uns bons nivells de dotació escènica, d'acústica i de programació. Té, però, mancances en personal tècnic, que fins i tot no té reconeguda la seva especificitat en el conveni dels treballadors de l'Ajuntament, en l'equipament tècnic i en la comoditat de les butaques. A nivell arquitectònic presenta deficiències en la distribució i accés al vestíbul i a la cafeteria, que sovint queda sense empresa que vulgui gestionar-la per la dificultat d'accés independent del de la sala escènica.

En els 7 anys des que es va inaugurar no s'ha fet pràcticament cap obra de millora. Però la carència principal del teatre, o més ben dit de la ciutat, és l'absència d'un espai de petit i mitjà format (l'espai, buit, està reservat i disponible en el mateix edifici), que permetria a grups de teatre locals i a entitats assajar i mostrar les seves produccions en un espai més adequat i assequible que la sala gran. Aquest espai, anomenat Sala B, o Sala Miquel Saladrígues, està previst i dissenyat, esperant des de fa anys una subvenció del govern de l'Estat per a la seva adequació.

Una aposta important del teatre és la programació infantil “Supersagarraexpress”, amb prop d’una desena d’espectacles per temporada. Els diumenges, fora de l’horari escolar, dona al teatre un component familiar important que ajuda a crear hàbit en els més menuts.

La programació inclou majoritàriament obres del circuit comercial d’una certa qualitat que han estrenat i triomfat a Barcelona. També inclou produccions més experimentals o minoritàries i, un cop l’any, obre la porta a una desena de grups professionals o semi-professionals locals amb “Teatre SC va de festa”. Finalment el teatre s’ofereix a entitats o escoles de música que volen celebrar algun acte cultural o una festa pròpia. També s’hi troba el programa d’activitats de dinàmica educativa en cooperació amb el servei d’educació del mateix Ajuntament, i un cicle estable de cinema d’autor a càrrec de l’entitat Cine Club Imatges. De fet, sovint seria més adient utilitzar la hipotètica sala B per aquests usos.

Estructura de la programació estable del Teatre Josep Maria de Sagarra. 2004

Tipus	Nombre
Teatre, música i dansa per a adults	22 obres diferents
Teatre, música i dansa infantil	20 obres diferents
Cinema	20 pel·lícules
Programa dinàmica educativa	25 funcions
Cia. de ballet de Santa Coloma-David Campos	10 funcions
Actes oficials/institucionals	20 actes
Cessions a entitats	35 sessions
Teatre local	10 funcions
Assaigs generals	40 dies
	202 ocupacions

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Pel que fa al públic del Teatre de Sagarra, representa un percentatge encara molt baix en relació a la població de la Santa Coloma. Està constituït per aquelles persones amb més inquietuds culturals, de totes les edats i de tots els barris. Hi predominen, però, els veïns del centre de la ciutat.

Quant a la creació i la pràctica teatral, Santa Coloma compta amb un nombre significatiu de grups de teatre professional i de vocació amateur.

Alguns d’ells desenvolupen la seva feina en circuits i gires arreu del món. Entre d’altres possibles val la pena destacar: *Carro de Baco*, *El que me queda de Teatre* i *El negro y el flaco* com a grups professionals, així com *Ditiritambo Teatre*, *Lauta*, *Scènik Teatre*, *L’Avalot*, *Alquimistes*, *Jacarandà* i *La colmena* com a grups més afeccionats. Aquests grups locals són un potencial cultural que Santa Coloma pot fomentar més del que ho fa ara.

Una altra fita important dins de l’àmbit d’arts escèniques és el Festival Internacional de Teatre Integratiu (FITI), que pretén esdevenir un referent a nivell nacional.

Pel que fa a la formació, en canvi, es pot dir que no hi ha cap estructura formal tipus escola de teatre a la ciutat, ni tant sols uns tallers dignes d’iniciació a les arts escèniques.

Pel que fa a la dansa, la ciutat compta amb un element destacat com és la Companyia de Ballet de Santa Coloma-David Campos. Des de l'any 2004, ha arribat a un acord amb l'Ajuntament per esdevenir companyia resident del Teatre Josep Maria de Sagarra. Això permet a la ciutat comptar amb un ambaixador cultural de primer ordre que projecta Santa Coloma arreu del territori català i espanyol. A part, a la companyia li permet disposar d'un espai escènic adequat per al seu treball.

L'acord de col·laboració porta un any en vigor, per la qual cosa es fa difícil valorar els resultats obtinguts. Cal limitar-se a les impressions i percepcions que la companyia ha provocat en la ciutadania.

Tot i que de cara enfora la Companyia de dansa pot jugar el paper de ser un dels referents culturals de la ciutat, entre els colomencs es veu com un element més del paisatge cultural. Se li reclama, per esdevenir punt de referència, un major grau d'implicació amb la ciutat i jugar un paper més actiu en la vida cultural en general. Fins ara, es considera que dóna imatge a Santa Coloma però no crea teixit cultural a la ciutat, a causa d'aquesta manca de relació amb els altres agents i accions culturals locals.

La Companyia de Ballet de Santa Coloma-David Campos podria exercir una funció més remarcable si tingués una vinculació més estreta amb la dinàmica cultural general i l'escènica en particular de la ciutat i s'impliqués en generar una vocació mitjançant la conseqüent i necessària escola formal de dansa. De moment tot i ser reconeguda en la seva vàlua artística, la pràctica totalitat del sector cultural colomenc la percep amb força distància.

D'altra banda, a Santa Coloma hi ha un parell d'escoles privades de dansa que obtenen el reconeixement de la població: Rosa Mª Mulero i Yolanda Valero.

No es pot tancar aquest capítol sobre les arts escèniques sense esmentar l'interès que va tenir, ara fa anys, un sector emergent de Santa Coloma cap al circ. Finalment el Districte de Nou Barris de Barcelona va saber atreure'l i acollir-lo afavorint el desenvolupament de les seves activitats, avui reconegudes arreu de Catalunya. Aquest només vol ser un exemple de la sensació ja esmentada i expressada per una part culturalment activa de la població d'haver deixat passar oportunitats que algú altre ha sabut acollir posteriorment.

Les dades disponibles a continuació corresponen a totes les actuacions artístiques. Agrupen les arts escèniques de tot tipus, la música i les exposicions artístiques. Valdran, per tant per als altres apartats d'aquest capítol.

Dades Circuit ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona. 2003.

	Funcions	Assistents	Entrades
Santa Coloma de Gramenet	17	4.367	3.899
Mitjana municipis de referència	48,33	12.950	9.964
Municipis = índex 100	35,17	33,72	39,13

Font: ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona

Dades Circuit ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona. 2003.

	Assistents / Funció	Assistents / 1000 hab.	Funcions / 1000 hab.
Santa Coloma de Gramenet	256,88	38,65	0,15
Municipis de referència	267,92	76,04	0,28
Municipis = índex 100	95,88	50,82	53,57

Font: ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona

D'aquestes dues taules es dedueix que, en xifres de l'any 2003, Santa Coloma està bastant per sota dels municipis de referència pel que fa al nombre de funcions per any (17 en comptes de 48,33) i d'assistents totals al teatre en relació al total de la població (38,65 per cada 1.000 habitants en comptes de 76,04). El baix nombre de funcions permet assolir una meritòria taxa d'assistents per funció (256,88 en lloc de 267,92).

Programes de teatre, música i dansa per a escolars (programa "Anem al teatre") i la seva comparació amb altres unitats territorials a través de l'ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona. 2003/04.

	Municipis	Centres Docents	Funcions	Espectadors
Santa Coloma	1	28	31	6.824
Alt Maresme nord	6	23	48	8.484
El Bages	29	66	78	16.231
Vallès Oriental	30	138	642	102.242
Vallès Occidental	16	152	51	12.928
Castellar del Vallès	1	13	139	9.573
Cerdanyola del Vallès	1	20	52	13.688
Montcada i Reixac	1	8	28	3.978
Ripollet	1	10	21	5.018
Sant Cugat del Vallès	1	16	21	6.250
TOTAL	87	474	1.257	212.282

Font: ODA (Oficina de Difusió Artística) de la Diputació de Barcelona

Tot i que no es disposa aquí del cens escolar de les diferents unitats territorials que figuren en conveni amb el programa "Anem al Teatre" de la Diputació de Barcelona, la taula precedent demostra la baixa participació dels centres docents de Santa Coloma en la difusió del teatre entre els infants escolaritzats i l'aproximació d'aquests a les arts escèniques. Així municipis i comarques amb menys població escolar assolixen resultats superiors als de Santa Coloma, tant en valor absolut com, sobretot, en valor relatiu.

Les arts plàstiques

Les arts plàstiques tenen a Santa Coloma un únic espai de difusió: el Centre d'art Can Sisteré. Ocasionalment, el Museu Torre Balldovina pot allotjar alguna exposició d'art. A més, alguns centres cívics disposen de sales més senzilles d'exposició per obra plàstica.

El Centre d'art Can Sisteré, inaugurat l'any 1990, compta amb un espai expositiu de 100 m² (equivalents en aquest cas a uns 100 metres lineals) i una sala per a actes o reunions amb una capacitat aproximada de 70 a 80 persones amb cadires. La distribució de l'espai és poc adequada per moltes de les exposicions. Les instal·lacions són obsoletes. Hi ha una previsió de remodelació del centre per tal de destinar-lo totalment a exposicions d'art contemporani.

Can Sisteré manté una programació estable al llarg de l'any d'unes 7 a 9 exposicions amb una durada aproximada de 5 setmanes cadascuna i altres actes al voltant de les arts visuals i plàstiques que acaben atraient entre 8.000 i 9.000 visitants.

S'hi combinen les exposicions d'artistes contemporanis consagrats amb les de joves creadors, artistes amateurs locals, mostres obertes a tothom i una biennial amb selecció prèvia. Això provoca una certa confusió pel que fa a una línia expositiva definida.

Com altres programes culturals municipals de Santa Coloma, ha patit en els darrers anys una retallada econòmica en els pressupostos, la qual cosa ha obligat a reduir el volum d'activitat. El seu personal és força reduït: una directora que fa les vegades de tècnica de gestió, compartida amb el teatre, i una conserge que fa també les funcions de muntadora. Quan s'ha de fer un muntatge es busca el reforç en alguna empresa auxiliar. Tot plegat, ha fet que el centre d'art hagi deixat d'obrir els matins com feia abans i ara obri només a les tardes i caps de setmana.

En el conjunt de tota la ciutat només hi ha 2 o 3 entitats d'artistes plàstics en la vessant de la pràctica més o menys amateur: els Coloristes, amb més de 20 anys de trajectòria, i Solentiname, més contemporània, fundada fa 10 anys. Més enllà de les associacions, es compta que a Santa Coloma hi pot haver una quarantena d'artistes plàstics. Ni l'Ajuntament ni les entitats disposen d'un cens d'artistes ni aquests estan agrupats en cap coordinadora. Una mostra representativa del cabdal creatiu colomenc s'ha pogut observar a la mostra Art Mix, dels artistes locals més representatius, entre els que podem trobar: Rosa Blanchart, Antoni Jordà, Juan González, Manel Chiscano, Jairo Ríos, Antonio Hernández, Miquel Compte, Antoni Boronat, Dalmau/Górriz, Manuel Reyes, Ignasi Tejón, Núria Martínez Seguer, Primitivo, Antolín Flórez, Monguillén, Mihoko Ono, Glòria Garcia, Albert L. Rovira, Santos de Veracruz, Margarida Pedragosa, Rafel Juan, Emiliano Lorenzo,...

Existeix una Comissió d'arts plàstiques composta per artistes, crítics, experts i representants municipals. La seva funció és assessorar l'Ajuntament i fer propostes d'acció. Actualment està pràcticament inactiva.

Pel que fa a la formació artística, a la ciutat no hi ha una escola d'art formal com a tal. Només els Coloristes desenvolupen una activitat formativa continuada. Existeix una escola de ceràmica molt reconeguda pels ciutadans.

En conjunt, el Centre d'Art Can Sisteré queda limitat tant per la seva estructura i capacitat com per la necessitat de poder donar l'oportunitat a persones que volen exposar a la ciutat. Algunes mostres es desvien cap als centres cívics. A canvi, Can Sisteré és un equipament molt cèntric dins la trama urbana de la ciutat.

La literatura

És potser un dels sectors revelació de Santa Coloma. En un àmbit en què costa destacar tant a nivell individual com de ciutat, Santa Coloma compta amb un nombre notable de persones que escriuen i publiquen en el mercat editorial, entre els quals cal citar Màrius Sampere (actualment es prepara una gran fita literària, amb l'organització d'un premi de poesia d'abast internacional amb el nom d'aquest escriptor), Jordi Valls, Manel Zabala, Rodolfo del Hoyo, Joan de la Vega (també editor, amb l'editorial colomenca L'Esguard/La Garúa), Vicenç Llorca, Jordi Varela, etc. A més alguns formen part d'entitats literàries, entre les quals destaca Acolite amb un treball important de difusió de la literatura a les escoles. Val a dir que la ciutat també ha donat alguns periodistes destacats.

La música

La música és un sector ben representat a Santa Coloma en tots els seus estils. Pel que fa a la difusió destaquen els concerts que es fan a la ciutat al llarg de l'any, tant de música clàssica (cicles de l'escola de música i concerts puntuals al Teatre), de moderna (El Molinet i Festa Major), flamenc (entitats i Teatre), d'autor (Teatre), etc.

Pel que fa a la formació, Santa Coloma compta amb l'Escola de música de Can Roig i Torres, molt reconeguda pels ciutadans i professionals per la feina que desenvolupa en un sector que no gaudeix d'un ressò social massiu.

L'Escola municipal de música té una xifra estable de 280-290 alumnes en els diferents cursos del cicle mitjà d'estudis de música (el cicle superior es pot anar a estudiar a Badalona o a Barcelona) i programa tres cicles de música l'any:

- "Joves intèrprets", cicle de 3 concerts per recollir les propostes d'ex-alumnes amb una certa activitat professional. Un d'aquests concerts està destinat als grups de cambra de l'escola per donar sortida als actuals estudiants més joves i amb més nivell.
- Cicle amb els professors per donar més nivell als concerts
- "Cicle concerts" amb actuacions contractades en els circuits habituals.

L'escola també dona resposta a la demanda que rep per actuar fora de la ciutat i organitza audicions per a escolars, per les quals passen prop de 2000 alumnes.

El públic de l'escola és de les famílies de tota la ciutat, però sobretot del centre, amb més sensibilitat cap a la música i amb la voluntat d'una educació musical pels fills. Fins i tot el nivell de participació de les mares i dels pares ha arribat a ser important en la vida de l'escola, tot i que actualment ha disminuït.

Les condicions econòmiques de l'escola són limitades. L'espai general també necessita una millora infraestructural. En aquest sentit cal remarcar l'actual construcció d'un auditori soterrat amb 200/220 localitats, en el pati de la casa de Can Roig i Torres. Permetrà cobrir una de les grans mancances, no només de l'escola, sinó del conjunt de la ciutat.

Val a dir que l'escola de música és actualment l'equipament més beneficiat de la política d'inversions en obra pública per a la cultura de l'Ajuntament de Santa Coloma, tot i que presenta greus deficiències en alguns espais que requereixen una inversió paral·lela a la construcció del nou auditori. Cap altre equipament cultural de la ciutat està vivint, en aquests moments, una millora tan gran i important com aquesta. Ben aviat, aquest protagonisme inversor el pot agafar la futura construcció de la sala B del Teatre Josep Maria de Sagarra.

A la ciutat hi ha o hi ha hagut altres escoles privades de música, com són Musicaula o la desapareguda Pentagrama.

Quant a la música moderna, el Centre de creació musical Molinet, situat en un edifici ple d'humitats del Parc del Molinet, desenvolupa una diversa però limitada acció tant en la difusió com en la formació i el suport a la creació i a la producció locals. Disposa d'una petita sala on organitza regularment concerts tant de grups locals com de fora.

Té també un parell de bucs d'assaig en condicions i dona suport a la creació i a la producció musical amb algun curs concret d'instrument, amb la posada a disposició de mitjans tècnics per assajar, actuar i gravar.

Ahora, coorganitza "Cortocircuit", un circuit de música per a grups novells que es fa amb els municipis colindants de Montcada i Reixac i de Ripollet. El seu escàs pressupost en limita la capacitat d'acció. L'espai necessita una rehabilitació urgent degut a l'estat general de l'edifici.

A Santa Coloma existeixen o han existit locals privats que han promogut concerts de música moderna. Aquests bars són: Blue Monk Café, Baremoto, Línia, Between, Taberna Web, etc. En general les seves programacions manquen de continuïtat, estan molt lligades al rendiment immediat i compten sovint amb un espai poc adequat i ben pocs ajuts institucionals. De manera general, valorarien una col·laboració més estreta i un reconeixement més clar de la seva feina, la qual cosa permetria assolir més i millors resultats, sempre en el benefici de la població de Santa Coloma.

Cal destacar l'existència durant cinc anys consecutius del Festival Independent de Santa Coloma (FISC) que, en el marc de la programació de la festa major, va arribar a consolidar-se com un referent musical metropolità, a l'antesala del BAM. L'àmbit de la música més actual ha donat a la ciutat noms emergents com ara Muchachito y Bombo Inferno, F.A.N.T.A., La Kynky Beat, etc.

Fora de la música moderna, el suport a la creació i a la producció d'artistes locals és més aviat escàs. Les músiques populars (flamenc, corals, cançó d'autor, etc.) solen protagonitzar accions més de petit format i amb vocació d'encontre a nivell d'entitat o similar. Domina més l'aspecte social que la qualitat artística de l'espectacle. En algun cas s'ha programat alguna actuació de renom en el Teatre Sagarra. El grup de dansa Triballcoloma, en col·laboració amb l'Ajuntament, organitza cada any el cicle de música d'arrel que rep el nom de Folk-SC. D'entre aquest estil musical destaquen els grups Joglars e Senglars i Pocasolfa.

El cas del flamenc és paradigmàtic. A la ciutat hi ha una gran afecció popular mostrada en entitats, grups, penyes i centres regionals, però això no es tradueix sempre en uns espectacles de la qualitat que es podria esperar a Santa Coloma i que la ciutat es mereix i podria, a més, projectar en el seu entorn metropolità. La ciutat organitza,

conjuntament amb la FCAC el festival Yunque Flamenco i el "Circuito de valores andaluces", i dins d'aquest àmbit podem citar les formacions Tierras del Sur, Brisa de Marisma i Guadaljarafe.

Un dels esdeveniments festiu i musical amb més impacte a Santa Coloma és el Festival que organitza anualment l'emissora de ràdio i de televisió Tele-taxi, amb una molt àmplia repercussió en tota l'àrea metropolitana. Aquell dia la ciutat es transforma.

Més enllà d'aquestencontre clarament festiu, la ciutat no compta amb un festival de música de renom. Tampoc disposa de bones botigues de discos que facilitin l'accés de la població als productes industrials que el mercat ofereix.

El sector audiovisual

Com ja és habitual a nivell local, aquest és un sector poc present a les ciutats. El cas de Santa Coloma encara és més alarmant puix que no compta amb una sala de cinema a la ciutat. Estan totes als afores i pertanyen a d'altres municipis. Només el Teatre Josep Maria de Sagarra acull una treballada mostra permanent de pel·lícules d'autor de la mà del col·lectiu Cine Club Imatges.

L'accés a la informació i la difusió del coneixement: el cas de les biblioteques

Les biblioteques tenen un paper destacat a Santa Coloma. Són equipaments multi-sectorials que faciliten l'accés a la informació i al coneixement. En concret, difonen les obres de molts dels altres sectors culturals: llibres (literatura, teatre, arts plàstiques, etc.), discos (música) i pel·lícules (sector audiovisual). A més, són un pont cap a les tecnologies de la informació i la comunicació.

També han facilitat l'accés de molta gent a les tecnologies de la informació i la comunicació, al coneixement general contemporani, als mitjans de comunicació convencionals, etc. És en aquest sentit que es presenta aquí aquest apartat diferenciat.

Gràcies a la feina d'estandardització de criteris duta a terme per la Diputació de Barcelona, es pot fer una anàlisi comparativa entre la realitat de la biblioteca i el que s'esperaria en condicions òptimes.

Actualment hi ha 3 biblioteques públiques a Santa Coloma: Central (inaugurada l'any 1995), Can Peixauet (2001) i Singuerlín (1974 però pendent de reforma).

Dades bàsiques de les biblioteques. 2004

Nom de la biblioteca:	Central (C3)	Can Peixauet (B3)	Singuerlín (B1)
Superfície de programa (m ²)	2.120	1.365	220
Personal	12	9	3
Equipament informàtic	30	19	4
Punts de lectura	239	174	67
Fons documental final	52.421	31.995	17.733
Hores de serveis setmanals	45	40	33

Estàndards de la Diputació	Estàndard C3	Estàndard B3	Estàndard B3*
Superfície de programa (m ²)	3.100	1.270	1.270
Personal	15-18	7	7
Equipament informàtic	36	20	20
Punts de lectura	250	114	114
Fons documental final	52.500-105.000	20.000-40.000	20.000-40.000
Hores de serveis setmanals	50	34	30

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

* Està previst que la futura biblioteca de Singuerlín compleixi amb els estàndards del grup B3.

Activitats, publicacions i difusió. 2003

Nom de la biblioteca	Central	Can Peixauet	Singuerlín
Exposicions	22	15	11
Hores de conte	39	30	37
Conferències	12	6	-
Visites escolars	48	26	7
Visites organitzades	29	1	6
Audicions i concerts	4	-	-
Cursos i tallers	15	20	6
Tertúlies literàries	9	9	-
Altres activitats	11	40	-
Guies de lectura	32	17	10
Programes de ràdio	2	-	-
Altres publicacions	8	2	-
TOTAL	189	147	67

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

A la taula següent es mostra l'estat actual o nivell de rendiment de les biblioteques de Santa Coloma (part esquerra de cada columna) comparant-lo amb la mitjana de les biblioteques (part dreta de cada columna) que conformen cadascun dels mòduls (B1, B3, C3) i al qual pertany la biblioteca en concret. En el cas de la biblioteca de Singuerlín, tot i que està projectat que arribi a correspondre's amb el mòdul B3, se la compara aquí amb les seves equivalents actuals en el mòdul B1.

Indicadors de la lectura pública. Biblioteques. 2003

Indicadors de rendiment	Central - C3		Can Peixauet - B3		Singularin – B1	
Visites per dia de servei	968	990	434	320	75	81
Préstecs per dia de servei	382	747	244	205	35	61
Accés internet per dia servei	93	93	48	33	5	8
Visites per habitant	2,33	2,05	4,03	2,51	0,92	1,36
Préstecs per habitant	0,92	1,52	2,26	1,73	0,43	1,4
Accés a internet per habitant	0,22	0,17	0,45	0,24	0,06	0,16
Usuaris inscrits per habitants	0,18	0,18	0,14	0,23	0,04	0,13
Carnets per cada 1000 hab.	20	30	40	40	10	30
Usuaris fan ús servei préstec	61	47	53	46	65	63
Préstecs per documents	2,03	3,64	2,1	1,8	0,47	0,96
Despesa per habitant	4,13	5,2	11,47	9,92	6,99	9,98
Fons documental per habitant	0,45	0,45	1,08	0,79	0,91	1,48
Ordinadors per 10 mil hab.	3	2	6	5	2	4

Font: Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Com es pot comprovar, tots tres equipaments tenen, en aquests moments, situacions diferents pel que fa a dotació, adequació, personal, etc. Si bé la Biblioteca Central i la de Can Peixauet mantenen uns indicadors propers als estàndards, la de Singuerlin, pendent de trasllat, està, com és de preveure, més distant de la situació òptima.

A més dels seus serveis habituals aquí mostrats, totes tres biblioteques mantenen una estreta relació amb les entitats dels seus barris respectius; una necessitat i una característica, alhora, molt pròpia de Santa Coloma. De manera general, creix el nombre de visites, però no el de préstecs de documents. Les biblioteques són els equipaments culturals on la interrelació entre població autòctona i d'arribada més recent és més àmplia: cohabitació en el mateix espai compartit, ús dels mateixos serveis, reconeixement de l'"altre", etc.

La dependència orgànica del personal bibliotecari de la Diputació de Barcelona fa que, sovint, el mateix ajuntament no atorgui a les biblioteques el nivell d'integració desitjable en les dinàmiques municipals. Això porta a una manca d'enteniment en certs casos, a alguns malentesos i a la pèrdua d'oportunitats per a projectes conjunts. Fins ara hi havia una persona de l'Ajuntament encarregada de coordinar l'acció bibliotecària de l'Ajuntament i vincular-les amb la resta de programes municipals. Actualment sembla que aquesta funció ha desaparegut. És important destacar que actualment no hi ha un Pla de biblioteques com a tal que defineixi clarament el seu paper en la societat colomenca.

El funcionament de les biblioteques depèn del finançament de les dues institucions que les creen i mantenen: la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Santa Coloma. Actualment, si bé la primera compleix amb els seus compromisos econòmics, l'Ajuntament, per la seva part, no està aportant l'àmplia majoria dels fons econòmics que li pertocaria. A la llarga aquesta minva en els recursos financers provoca un empobriment del servei amb dèficits de documents (llibres, revistes, discos, vídeos, etc.) i un envelliment del fons existent. Això provoca, amb el temps, un distanciament de les persones usuàries més exigents.

Pel que fa al personal, hi ha una necessitat d'estabilitzar els tècnics auxiliars de les biblioteques. La situació de reconeixement laboral actual en el contracte és inferior a allò que s'esperaria i hauria de ser, per la qual cosa és més probable que existeixi una rotació cap a altres llocs de treball del mateix ajuntament, causant una dificultat en mantenir els equips de la biblioteca en nombre i en trajectòria de treball. No és d'estranyar que, en alguns moments, alguna secció de la biblioteca romanguí closa per manca de personal per atendre-la.

D'altra banda, segons els criteris establerts sobre estàndards de la Diputació de Barcelona, cal dotar la ciutat amb una quarta biblioteca al barri del Fondo, la qual cosa comportarà, necessàriament, un increment de recursos disponibles.

Les biblioteques de la ciutat desenvolupen programes de foment de la lectura entre la població, amb el suport del programa municipal d'activitats de foment de la lectura, que rep el nom de Biblos. En aquest sentit és lloable la feina desenvolupada en els darrers anys en el si de les biblioteques de la ciutat.

A més són considerats els equipaments culturals més propers a la ciutadania, pel seu contacte quotidià amb els usuaris i les usuàries, la distribució territorial, el treball en xarxa ciutadana i provincial, l'adequació dels espais, la dotació en mitjans, la diversitat de funcions, la qualitat dels fons, la varietat de públics, l'accessibilitat dels serveis, l'amplitud d'horaris i, sobretot, la predisposició de l'equip de professionals.

El patrimoni

El tractament del patrimoni a Santa Coloma està centralitzat en la gestió que es porta a terme des del Museu Torre Balldovina, adherit a la Xarxa de Museus Locals. Aquestes són algunes de les dades disponibles fent una comparació entre els resultats del museu i la mitjana dels museus de la Xarxa de Museus Locals:

Museu Torre Balldovina: Estructura i fons. 2004

Superfície total	6.100 m ²
Superfícies dedicada a exposicions	779 m ²
Total personal	6
Nombre estimat d'objectes	22.394

Font: Xarxa de Museus Locals. Oficina del Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona i Ajuntament de Santa Coloma

Museu Torre Balldovina: activitat. 2004

Dies anuals d'obertura al públic	297
Data de l'exposició permanent	2003
Exposicions temporals	7
Visites guiades	125*
Activitats escolars	508
Tallers escolars	21
Accions al poblat íber	10*
Sortides culturals	9*
Cursos i conferències	1*

Font: Xarxa de Museus Locals. Oficina del Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona i Ajuntament de Santa Coloma. * Dades de 2003

Museu Torre Balldovina: públic. 2004

Usuaris / any	31.433
Usuaris / dia	106
Individuals*	4.101
Públic escolar	12.951
Visites guiades*	3.231
Actes*	7.850
Consultes*	128
Usuaris / any	31.433
Usuaris / dia	106

Font: Xarxa de Museus Locals. Oficina del Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona i Ajuntament de Santa Coloma

* Dades de 2003

Santa Coloma compta amb uns elements patrimonials destacats. A nivell arqueològic, el més important és el poblat ibèric de Puig Castellar, un dels estandards actuals més coneguts de la cultura colomenca. Té un gran valor simbòlic pel conjunt de la població, esdevé lloc d'excursió ciutadana, rep unes 20.000 visites any com a jaciment i prop de 3.000 persones assisteixen a la festa que s'hi fa cada any.

Les campanyes d'excavació, la musealització i el manteniment corren a càrrec del Museu Torre Balldovina. El Molí fariner d'en Ribé del segle XIV i la Torre Balldovina complementen la part més destacada del patrimoni de Santa Coloma. S'està treballant en la constitució d'un consorci per a la gestió del Parc Arqueològic del Puig Castellar.

Pel que fa al patrimoni arquitectònic, a la ciutat hi ha diferents elements: La Pallaresa, Torribera o recinte del Centre Mental, l'Església, la Torre Balldovina, alguna masia com la de Can Zam i alguna casa de reconegut valor. Tots ells estan recollits en el Catàleg del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de Santa Coloma de Gramenet, extens i ambiciós elaborat l'any 1981 però poc efectiu segons algunes opinions: alguns dels elements catalogats ja no existeixen perquè han estat enderrocats. Això porta a evidenciar una absència de regulació del Catàleg i de mecanismes per assegurar que es puguin evitar actuacions d'enderroc d'elements catalogats.

Quant al patrimoni natural, Santa Coloma compta amb un potencial important en la Serralada de Marina, l'únic espai natural del municipi, on es troba el jaciment de Puig Castellar. Darrerament, la recuperació del riu com espai ciutadà ha afegit un nou element "verd".

D'entre les entitats ciutadanes que treballen el patrimoni cultural i natural hi ha, a més del Centre Excursionista ja esmentat, el Centre d'Estudis del Barcelonès Nord.

El Museu Torre Balldovina disposa d'un espai privilegiat per la seva situació dins la ciutat i pel seu entorn. Dins les seves funcions com a museu local, manté i exposa una col·lecció permanent sobre Santa Coloma: "la muntanya, el riu i la ciutat" i presenta unes 8 exposicions temporals l'any tant de producció pròpia com, sobretot, d'altri que reben entre 500 i 1.000 visitants cadascuna.

També realitza tallers, escolars o oberts a tota la població amb força èxit d'assistents. Organitza activitats com la festa ibera del mes de maig, les sortides culturals amb els

amics del museu (prop de 10 sortides l'any amb unes 50 persones cada cop) i conferències obertes a tota la població.

Tot plegat, el Museu rep actualment un total de 25.000 a 30.000 visites l'any. La seva peça més emblemàtica és un capfoguer iber únic al món.

A més d'aquestes funcions com a museu local desenvolupa altres tasques per a la ciutat: acull propostes d'entitats, fa alguna exposició d'art, allotja l'exposició de l'escola de ceràmica i ha editat publicacions generals. El Museu disposa d'una sala d'actes molt digna i ben dotada, amb capacitat per a 136 persones. Per altra banda necessita millorar la seva dotació en sales de reserva.

Complementàriament a les tasques més visibles de difusió del patrimoni local, el Museu desenvolupa les seves funcions habituals de conservar, estudiar i restaurar els elements constitutius del patrimoni colomenc. Per donar resposta a aquesta activitat, el Museu compta amb la col·laboració de persones amb contracte de becaris i alumnes universitaris en pràctiques.

La part històrica dels fons municipal de Santa Coloma, en procés de fusió amb el fons administratiu de l'Ajuntament, està pendent de nova reubicació. Un possible espai és els baixos de la Biblioteca central, actualment sense un ús definit. En aquest camp, manca una reflexió més a fons del valor que dóna l'Ajuntament al seu llegat documental.

De cara al futur, cal contemplar un avenç en el tractament del patrimoni. Hi ha necessitats a resoldre, millores a fer i propostes ja en marxa per part de l'Ajuntament. De sempre la relació entre el Museu i algunes persones i entitats afins al patrimoni ha passat per moments de distanciament.

La cultura tradicional i popular

Aquest sector, suma de diferents components culturals d'una societat, està ben representat a Santa Coloma, tant en la seva vessant de cultura autòctona com de les cultures d'arribada dels anys 60 i 70 del segle passat.

Així grups de geganters, castellers, diables, dracs, trabucaires, puntaires, pessebristes i altres, juntament amb els esbarts sardanistes agrupen un nombre significatiu de persones de Santa Coloma que senten la inquietud de implicar-se en el desenvolupament de la cultura tradicional i popular d'arrel catalana. Aquestes entitats tenen en el Centre de Tradicions Populares Catalanes Joan Pairó un espai de referència important, tot i que amb grans dèficits pendents de correcció. Existeix una coordinadora d'entitats populars catalanes.

D'altra banda, un nombre important d'entitats duen a terme la seva implicació associativa en entitats identificades amb les cultures d'origen de les diferents regions de l'Estat espanyol, Andalusia sobretot, però també l'Aragó, Galícia, etc. Aquestes entitats, com a espais de trobada social que també són, disposen d'espais propis o cedits per l'Ajuntament de la ciutat. (A nivell d'activitats podríem destacar el "Dia de Andalusia", organitzat en col·laboració amb la FCAC, la Romeria de la Virgen de la Sierra, organitzada per la Colònia Egabrense i la romeria del Rocio en Catalunya, organitzada per les Hermandades Rocieras, la diada de Santa Àgueda, organitzada per

la Casa d'Aragó, la Festa Galega organitzades pels Airiños da nosa Galícia i les jornades Extremadura nos visita, organitzades per la Casa Regional Extremeña). Santa Coloma està agermanada amb poblacions com Cabra, Huelma, Priego, etc.

Finalment, i encara en un estat embrionari, les cultures de nova procedència també creen les seves entitats i desenvolupen les seves activitats, sobretot socials i festives. En aquest apartat destaquen, entre d'altres, les associacions de Xina, Bangla Desh, Pakistan, Marroc, etc.

Val a dir que la relació entre tot tipus d'entitat de la cultura tradicional i popular és sovint limitada. Cadascú resta reclòs en els seus espais, la seva gent i les seves activitats, no tant per voluntat d'exclusió sinó per un cert desconeixement dels altres i per una certa reafirmació pròpia com a grup.

Quant al calendari festiu, es pot dir que a Santa Coloma es desenvolupa de manera semblant a altres ciutats metropolitanes (cavalcada de Reis, carnaval, Sant Jordi, etc.). La festa d'hivern (31 de desembre) queda molt engolida per la celebració pròpia del cap d'any.

La Festa Major, sorgida del final de l'estiu dels anys 20 i 30, destaca per la seva popularitat i èxit de participació any rera any. Aquest èxit fa que l'Ajuntament no es plantegi aportar-hi gaires canvis, la qual cosa pot provocar, a la llarga, un cert estancament. Existeix una comissió organitzadora de la Festa Major constituïda majoritàriament per adults i gent gran i a la qual li costa integrar joves i nous sectors de població. Això porta a la necessitat de revisar el model organitzatiu per assolir un nivell més elevat de participació i dinamització.

La programació de la Festa Major és un equilibri entre activitats de la cultura tradicional catalana, de les cultures regionals espanyoles, els espectacles artístics, les activitats lúdiques participatives, les activitats populars i esportives i el ball típic de festa major. De manera general respon a les expectatives de petits i grans, atrau gent de fora de la ciutat, permet als creadors exposar les seves obres i a les entitats mostrar el seu treball. Com a esdeveniment lúdic més important de l'any aconsegueix la satisfacció de la gran majoria de la població.

En els diferents actes, es mobilitzen unes 180.000 persones, destacant l'espectacle piromusical, el correfoc, el seguici inaugural i alguns dels espectacles anunciats. El pressupost aconsegueix un 30% d'ingressos no municipals, i representa un 30% del total del pressupost del servei de cultura destinat a activitats.

Les festes de barri, gestionades pel servei de Participació Ciutadana, força importants en un temps passat, han quedat desfasades. Es denota clarament la necessitat de buscar noves formes de plantejar la festa i la cultura als barris.

Val la pena destacar que no sorgeixen iniciatives de renovació i modernització de les accions de celebració pròpies del cycle festiu.

La difusió del coneixement i altres sectors emergents

Més enllà de les activitats artístiques o lligades al patrimoni, a Santa Coloma hi ha una oferta limitada d'activitats centrades en la difusió del coneixement entre els adults mitjançant els seus formats habituals: conferències, cursos especialitzats, exposicions temàtiques, publicacions, etc. Destaquem en aquest sentit l'Aula de la Gent Gran organitzada pel Centre Excursionista Puigcastellar.

En els sectors culturals emergents (divulgació científico-tècnica, moda, mitjans de comunicació i altres) la ciutat no destaca particularment. Això no vol dir que no hi hagi gent preparada que està treballant en aquests sectors. Aquestes agents culturals, però, han de desenvolupar la seva activitat professional fora del municipi, particularment a Barcelona.

Consideracions generals sobre els equipaments culturals

Dins de cada apartat s'ha tractat aquells equipaments culturals de referència. Ara es vol fer unes consideracions generals que abasten a la majoria, sinó a tots, dels sectors i equipaments esmentats:

- Hi ha una manca d'espais, sobretot privats, per a la cultura a Santa Coloma. Això limita enormement el desenvolupament de les activitats, de les afeccions, de les pràctiques, del consum, etc. i fa que la gent hagi de marxar a fora, tant per desenvolupar la capacitat creativa com per al consum cultural.
- Falta acabar la xarxa bàsica d'equipaments culturals (biblioteca de Singuerlín i del Fondo, auditori de Can Roig i Torres, sala B del teatre, etc.).
- Alguns equipaments necessiten reformes, condicionament, dotació de mitjans o millorar el seu manteniment de manera urgent (Teatre Josep Maria de Sagarra, Molinet, etc.).
- Els centres cívics, com a espais territorials i possibles antenes de difusió, no estan sempre prou ben dotats per a la cultura. Necessiten de canvis en quant a la seva orientació i d'unes millores importants en les seves infraestructures. Potser també s'hauria de plantejar una reducció del seu nombre, tot subjecte a la necessitat d'un pla d'equipaments culturals i cívics, amb una millora de la seva dotació i infraestructura.
- El Mas Fonollar i altres equipaments com ara el Centre infantil i juvenil Rellotge XXI al barri del Fondo, haurien de recuperar i incrementar el seu paper en el sector cultural, sobretot atenent el públic més jove.
- Falten espais per a l'encontre d'artistes, creadors, intel·lectuals, etc.
- En alguns casos, els horaris dels equipaments no sempre són considerats els adequats.

- La relació entre els diferents equipaments depenents del servei de cultura no és del tot fluïda, i sovint tenen la sensació de que funcionen com “illes”.
- El Centre Cívic de Can Franquesa, molt allunyat del centre de la ciutat, funciona de fet com a hotel d'entitats, moltes d'elles amb vincles amb el servei de cultura.
- Els parcs i espais públics de la ciutat no estan preparats per acollir esdeveniments culturals.

2.6. LA POLÍTICA CULTURAL MUNICIPAL

A ulls de molts agents de la població colomenca sembla evident que la cultura no ha rebut el mateix nivell de prioritat que altres sectors de la ciutat, l'urbanístic en particular. Hi ha la sensació d'un cert deixament que es materialitza en els pressupostos sempre limitats, el volum escàs de recursos humans, la manca i estat d'alguns equipaments, la retallada d'alguns programes, etc.

A nivell pressupostari aquesta taula permet veure la distribució per capítols.

Pressupost general de despesa liquidada en cultura per programes. En milers d'euros. 2003.

	I	II	III	IV	VI	Total
Direcció i serveis generals	237	299	0	0	0	536
Arqueologia i patrimoni	70	66	0	5	0	142
Biblioteques	405	152	0	1	53	611
Arxius	10	9	0	0	0	19
Museus	121	161	0	0	0	282
Teatre i dansa	95	277	0	4	0	376
Música	68	13	0	1	0	82
Arts plàstiques i exposicions	68	64	0	5	1	139
Cinema i vídeo	0	0	0	3	0	3
Cultura popular i tradicional	35	522	0	151	67	775
Promoció lingüística	0	0	0	104	0	104
						3069

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Paral·lelament i al marge dels recursos destinats, no sempre es veu una política cultural municipal prou clara i definida. Sembla més aviat que s'actua com a reacció a situacions i oportunitats però que ha faltat, almenys fins ara, una línia de treball prou coherent. Això crea un cert distanciament de la població immersa en el moviment cultural envers la institució municipal. Hi ha un imaginari col·lectiu força estès que situa en el passat moments millors per a la política cultural i la seva vinculació amb els desigs d'una part considerable de la població, que fa referència al Pla Popular que fa dècades va establir uns mínims sobre les necessitats culturals de la ciutat, que el van fer aconseguir una gran unanimitat social i política.

Actualment, la pròpia realització del Pla d'Acció Cultural genera una expectativa renovada en la política cultural i de situació de canvis al Servei de Cultura. Es valora el seu caràcter participatiu i obert. Aquest fet, associat a l'eclosió detectada de vitalitat creativa i cultural a la ciutat pot ser l'origen d'un moviment cultural important per a Santa Coloma.

Per començar, es veu necessari un canvi d'organització en el si del Servei de Cultura que doni més capacitat de participació, de flexibilitat i de gestió. Calen millores orgàniques, organitzatives, en recursos, en programes, etc. De manera general no es reclama tant un increment notable d'activitat sinó un nou estil de fer el que es fa.

Es constata que actualment no hi ha prou recursos per a la política cultural. Es reconeix que no n'hi ha a nivell general en el conjunt de Santa Coloma, però una part de la ciutadania compromesa amb la vida cultural local no vol tenir la sensació que la cultura és l'àmbit que surt més perjudicat, sobretot ara que la ciutat ja ha superat les grans mancances urbanístiques del passat.

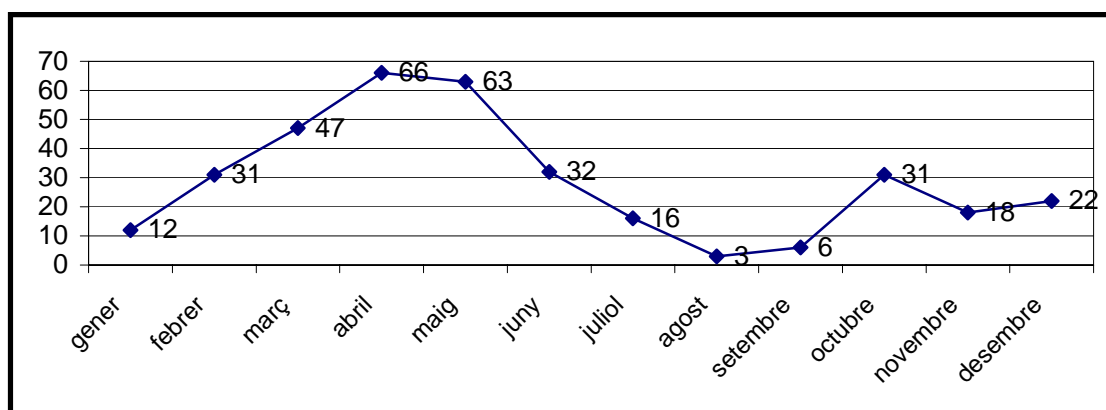
Un dels mals reconeguts per pràcticament tots els agents en joc és l'absència de continuïtat i estabilitat en moltes de les programacions culturals municipals. En alguns casos és per manca de resultats immediats, d'altres per canvis d'orientació en les directrius polítiques o bé pels alts i baixos dels pressupostos municipals.

Al llarg de l'any hi ha un increment del volum de programació en els mesos de febrer a juny i una disminució entre novembre i gener. És significatiu que durant els mesos de l'estiu, juliol i agost no hi hagi cap programació estable i continuada, tot i que fa uns anys es va intentar formar part de Festival Grec Metropolità. Al setembre, l'oferta repunta amb la Festa Major. El volum d'activitats del servei de cultura de l'Ajuntament està estabilitzat fa anys entorn a les 300 activitats anuals.

Activitats culturals a Santa Coloma de Gramenet. 2003

	Primavera	Estiu	Tardor	Hivern	Total activ.	% del total
Arts escèniques	11	3	15	3	32	11 %
Cinema	5	5	4	2	16	5 %
Exposicions	11	2	13	4	30	10 %
Música	18	6	15	8	47	15 %
Formació i reflexió	6	1	11	5	23	8 %
Patrimoni	4	2	3	2	11	4 %
Activitats populars	19	18	40	8	85	28 %
Lletres	18	7	12	7	44	14 %
Premis	1	0	2	1	4	1 %
Institucional	6	0	5	1	12	4 %
TOTAL	99	44	120	41	304	100 %

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Font: Memòria Servei de Cultura 2004 de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. Cal tenir en compte que el mes de setembre es duu a terme la Festa Major d'Estiu, que s'ha comptat com un únic esdeveniment, tot i que aplega més de 50 activitats diferents.

Total activitats per àmbits del Servei de Cultura. 2004

Arts escèniques	més de 30
Arts musicals	47
Patrimoni	32
Entitats	59
Foment de la lectura	62
Cicle festiu	81

Font: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

A partir de la taula i la gràfica anteriors, es pot constatar el predomini de les activitats de tipus popular i la concentració d'activitat en dues estacions de l'any: la primavera i la tardor.

Durant una època, i com a tants altres municipis catalans, es va prioritzar el públic jove. Ara de manera general es treballa pel públic adult però també pel públic infantil, limitat això sí als programes pedagògics dels equipaments culturals (museu, centre d'art, teatre, biblioteques, etc.). Cal buscar de nou el públic jove i adolescent. Cal pensar en el públic gran que cada cop més reclama activitats culturals i no només les lúdico-socials habituals.

Tal i com ja s'ha vist anteriorment, des de l'Ajuntament es dona suport, que en algun cas concret és molt significatiu, a la majoria d'entitats socials i culturals. Tot i això les entitats veuen les ajudes escasses. En total unes 37 entitats vinculades amb la cultura reben uns 75.000€ entre totes. Això no fa que la relació entre ambdós agents sigui tot el fluida que caldria esperar. Com que no existeix un consell o coordinadora d'entitats específic per a l'àmbit cultural, la relació d'aquestes amb el Servei de Cultura és sempre unidireccional.

Llistat d'entitats amb conveni. 2005.

- COLLA DE TRABUCAIRES
- COLLA DE CASTELLERS
- COLLA VELLA DE DIABLES
- PATRONAT PRO-APLEC DEL CEP
- AMICS DE LA SARDANA DEL CEP
- ASSOCIACIÓ DE PUNTAIRES
- COLLA DE DRACONAIRES,
- ORFEÓ TANIT
- GRUP DE DANSA TRADICIONAL TRIBALLCOLOMA
- ÀREA CULTURAL ORIOL
- CENTRE EXCURSIONISTA PUIG CASTELLAR (CEP)
- ASSOCIACIÓ COLOMENCA LITERATURA (ACOLITE)
- ASSOCIACIÓ FÒRUM GRAMA
- GRUP DE TEATRE LAUTA
- SCENIK TEATRE (PARROQUIA DE SANTA COLOMA)
- CARRO DE BACO
- CINE CLUB IMATGES
- ASSOCIACIÓ CULTURAL LA COLMENA
- DITIRAMBO TEATRE
- GRUP ELS COLORISTES
- ASSOCIACIÓ D'ALUMNES DE L'ESCOLA DE CERÀMICA
- CERCLE FILATÈLIC
- ASSOCIACIÓ RESTAURA VELL
- SOLENTINAME
- FECAC
- CASA DE HUELMA
- COLONIA EGABRENSE
- P.A. GENTE DEL PUEBLO
- AIRIÑOS DE NOSA GALICIA
- HERMANDAD SAN RAFAEL ARC.
- CENTRO REGIONAL EXTREMEÑO
- HERMANDAD ROCIERA LAS MARISMAS
- HERMANDAD ROCIERA LOS VARALES
- HERMANDAD DE NUESTRA SEÑORA DEL ROCÍO
- ASOCIACIÓN C. EXTREMEÑA NUESTRA SEÑORA DE LOS REMEDIOS
- ASOCIACIÓN CULTURAL ANDALUZA CASA DE MÁLAGA
- CASA DE ARAGON

El suport a la creació es fa sempre a partir d'associacions. Alguns grups de creadors, estructurats com a tal (grups de teatre o de pintors, per exemple) reben subvencions com qualsevol altra entitat. A canvi, no es dona prou suport econòmic als creadors individualment o a d'altres sectors. hi ha pocs programes estables de col·laboració amb ells. La relació amb el sector privat encara és més feble. Consta que hi ha hagut intents de col·laboració amb els pocs espais privats que dinamitzen culturalment la ciutat.

Malgrat una sensibilització cap al tema de la interculturalitat i una voluntat d'intercedir-hi, aquesta comporta una certa dificultat a l'hora d'intervenir. No hi ha gaires accions ni reaccions a la nova realitat multicultural, tot i que en aquest aspecte les biblioteques

estan sempre una mica més al capdavant. El Museu també planteja tallers i alguna exposició en aquesta direcció.

Es detecta que cal un tractament integral de cada sector artístic en què es contemplin les funcions de suport a la creació, de formació, de difusió, etc. Això provoca un desconcert en els agents locals. Certs sectors reclamen més sensibilitat cap a la contractació d'artistes locals a l'hora de programar.

Un capítol on hi ha molta feina a fer és en la vinculació entre les accions culturals i les educatives del propi Ajuntament. Hi ha una manca de treball transversal entre àrees municipals. Això provoca una dificultat en treballar els hàbits i els valors culturals en nous públics. Tot i així, els programes habituals de visites a exposicions tant d'art a Can Sisteré com d'història al museu funcionen regularment i tenen bona acollida pel món escolar, així com les visites escolars a les biblioteques. Dos exemples de col·laboració amb bons resultats han estat el programa de dinàmica educativa, que porta ja anys consolidat, i la participació de tècnics de cultura i entitats culturals en l'elaboració del Projecte Educatiu de Ciutat.

El dinamisme de la ciutat, la pressa per créixer la cerca del benefici immediat i la manca o pèrdua de la memòria local en molts casos varen fer que el patrimoni quedés com un element poc valorat a Santa Coloma i, per tant, les polítiques que s'hi centraven restessin relegades respecte la resta de prioritats municipals. En aquest sentit falta conservar un patrimoni molt important per a Santa Coloma, com és la memòria: accions de preservació, grup d'estudis i recerca, hemeroteca, arxiu fotogràfic, arxiu històric, etc.

Com a tants altres sectors de la nostra societat, es detecta una presència insuficient de les tecnologies de la informació i la comunicació en la gestió i els programes culturals. En aquest sentit queda molt per fer tant a nivell de continguts com de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en la gestió i la comunicació.

La presència de la cultura en el butlletí informatiu de l'Ajuntament és elevada i destacada. Tot i així la comunicació general de les activitats culturals és viscuda com a clarament deficient. Manca un pla de comunicació integral de la cultura que vagi més enllà de la simple difusió de les activitats. Les llistes d'adreces de correu amb què es treballa actualment no estan sempre prou actualitzades. A més cal saber identificar i arribar a nous sectors de públic. Tot això amb la dificultat afegida de no comptar amb gaires mitjans de comunicació locals malgrat la discreta presència del Punt i l'esforç reconegut de la revista del Fòrum Grama. Existeix un cert sentiment col·lectiu que cal fer quelcom al respecte.

Aparicions en la premsa nacional. Cultura. 2004.

Terrassa	139
Badalona	68
Sabadell	52
L'Hospitalet de Llobregat	38
Santa Coloma de Gramenet	17
Mataró	16

Font: Dossier de premsa de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona. Municipis de més de 100.000 habitants.

La presència del mateix Pla d'Acció Cultural en els mitjans de comunicació demostra l'interès demostrat per d'aquests en la promoció no només de l'acció cultural específica sinó per la seva projecció futura sota forma de política cultural engrescadora pel conjunt dels agents de la ciutat. Ja al juny de l'any 2004 sortia una notícia al full informatiu municipal.

3. PROPOSTES DE FUTUR PER A LA CULTURA DE SANTA COLOMA

3.1. OBJECTIUS DEL PLA D'ACCIÓ CULTURAL

Aquest Pla ha estat dissenyat com una proposta de treball a llarg termini per ser implementada en el decurs dels propers anys en una acció en què tots els agents culturals de Santa Coloma tenen, cadascun d'ells en la seva mesura, el seu paper a jugar.

Així doncs, en aquest llarg termini de treball els objectius estratègics del Pla d'Acció Cultural són:

1. Fer de la cultura un motor de la societat de Santa Coloma.
2. Reforçar la cultura com a factor de cohesió social.
3. Assolir un nivell de generació i recuperació de referents compartits d'identitat ciutadana.
4. Fer de la cultura un element contribuent a la nova imatge de Santa Coloma més d'acord amb la realitat present.

A un nivell més concret, els objectius operatius són:

5. Propiciar el sorgiment de nous referents d'acció cultural que vinguin a complementar i, amb el temps, renovar i donar continuïtat a les actuals dinàmiques culturals.
6. Aconseguir que tots els agents socials s'impliquin en el desenvolupament cultural de la ciutat.
7. Esdevenir una plataforma d'impuls pels nous creadors de Santa Coloma.
8. Aconseguir un increment generalitzat d'assistència als esdeveniments culturals de la ciutat per part de la població.

3.2. ESTRUCTURACIÓ I PRESENTACIÓ DE LES PROPOSTES

Per tal de definir el Pla, s'han establert, en consonància amb els objectius esmentats, els següents apartats:

- Àmbits: recullen cadascun de les grans àrees d'interès dels objectius d'aquest Pla.
- Eixos estratègics: orienten el desenvolupament del Pla a partir dels grans àmbits presentats.
- Objectius: justifiquen la necessitat de cada eix estratègic.

- Projecte estratègic: concreten els eixos estratègics en un o més projectes emblemàtics.
- Propostes d'acció: complementen els projectes estratègics i enriqueixen el contingut i l'acció de cada eix. Algunes poden tenir un caràcter més obert i d'altres són molt específiques.

Síntesi de les propostes

Àmbit 1

La cultura com a eix vertebrador de l'acció política en el municipi

Eix estratègic 1: Situar la cultura al centre de la vida pública

Projecte estratègic: *El desenvolupament de les orientacions de l'Agenda 21 de la cultura que es presenten en el Pla d'Acció Cultural.*

Eix estratègic 2: Establir un Pacte cultural de ciutat

Projecte estratègic: *El Pacte cultural de ciutat*

Eix estratègic 3: Noves formes de gestió de la cultura com a motor de canvi social

Projecte estratègic: *Nous instruments de gestió de la cultura a Santa Coloma*

Àmbit 2

Noves dimensions de la cultura a Santa Coloma

Eix estratègic 4: Reformular la ciutat com a espai cultural

Projecte estratègic: *A Santa Coloma, el centre, cultural*

Eix estratègic 5: Reinventar els espais ciutadans per a la cultura

Projecte estratègic: *Xarxa de grans equipaments culturals de proximitat*

Eix estratègic 6: Cap a un nou paper de les entitats culturals (i dels petits agents privats) a Santa Coloma

Projecte estratègic: *Fòrum associatiu per a la cultura*

Eix estratègic 7: Cultura i educació, instruments per a la interacció social

Projecte estratègic: *L'escola, planter d'inquietuds culturals*

Eix estratègic 8: Fer de la cultura un instrument per a l'acolliment de nous residents

Projecte estratègic: *Santa Coloma, ciutat d'acollida*

Àmbit 3

Un nou impuls a la cultura: la força de les arts i la represa de la memòria

Eix estratègic 9: Donar suport a la nova creació artística

Projecte estratègic: *Centre de Suport a la Creació i la Producció en les Arts*

Eix estratègic 10: Impulsar la formació i la pràctica artística i cultural amateur i semi-professional

Projecte estratègic: *La formació artística, un impuls ciutadà*

Eix estratègic 11: Fer del patrimoni cultural i natural de Santa Coloma un eix d'acció prioritari

Projecte estratègic: *El Pla director de Patrimoni de Santa Coloma*

Eix estratègic 12 : Reforçar la lectura pública com a espai de cultura de proximitat

Projecte estratègic: *El Pla director de Biblioteques de Santa Coloma*

Eix estratègic 13: Reforçar la difusió cultural

Projecte estratègic: *L'Agenda ciutadana, la visibilitat de la cultura a Santa Coloma*

* * *

Eix transversal 14: Arribar a nous públics per a la cultura

Projecte estratègic: *Per un compromís d'actuació integral*

Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma de Gramenet – quadre de síntesi de les propostes

Àmbit 1

La cultura com a eix vertebrador de l'acció política en el municipi

E1: Situar la cultura al centre de la vida pública

E2: Establir un Pacte cultural de ciutat

E3: Noves formes de gestió de la cultura com a motor de canvi social

Àmbit 2

Noves dimensions de la cultura a Santa Coloma

E4: Reformular la ciutat com a espai cultural

E5: Reinventar els espais ciutadans per a la cultura

E6: Cap a un nou paper de les entitats culturals (i dels petits agents privats) a Santa Coloma

E7: Cultura i educació, instruments per a la interacció social

E8: Fer de la cultura un instrument per a l'acolliment de nous residents

Àmbit 3

Un nou impuls a la cultura: la força de les arts i la represa de la memòria

E9: Donar suport a la nova creació artística

E10: Impulsar la formació i la pràctica artística i cultural amateur i semi-professional

E11: Fer del patrimoni cultural i natural de Santa Coloma un eix d'acció prioritari

E12: Reforçar la lectura pública com a espai de cultura de proximitat

E13: Reforçar la difusió cultural

Eix transversal 14:
Arribar a nous públics per a la cultura

Àmbit 1

LA CULTURA COM A EIX VERTEBRADOR DE L'ACCIÓ POLÍTICA EN EL MUNICIPI

Eix estratègic 1: Situar la cultura al centre de la vida pública

Objectius

- Fer de la cultura un eix central del debat polític i ciutadà.
- Fer de la cultura un nou element distintiu de Santa Coloma.

Projecte estratègic: *El desenvolupament de les orientacions de l'Agenda 21 de la cultura que es presenten en el Pla d'Acció Cultural*

El maig de 2004, el Fòrum d'Autoritats Locals aprovava a Barcelona una declaració en què destacava el paper capdavanter de la cultura en el creixement i el funcionament de les ciutats. En aquesta Agenda 21 de la Cultura es fa un seguit de recomanacions pel bon govern cultural de les ciutats. L'Ajuntament de Santa Coloma pot fer seva aquesta Agenda i vetllar per aplicar-ne els seus continguts.

Propostes d'acció

- Promoure l'adhesió de l'Ajuntament a l'Agenda 21 de la Cultura
- Aprovar el Pla d'Acció Cultural per consens entre totes les forces polítiques en ple municipal.
- Vincular el Pla d'Acció Cultural amb la resta de polítiques i de plans municipals.
- Cercar vincles amb les polítiques i plans de cultura d'altres municipis, els adjacents en particular.
- Difondre i distribuir el Pla d'Acció Cultural entre les entitats i la població colomenca.
- Fer una versió didàctica del Pla d'Acció Cultural.
- Establir un mecanisme periòdic d'avaluació de l'estat i l'aplicació del Pla d'Acció Cultural.

Eix estratègic 2: Establir un Pacte cultural de ciutat

Objectius

- Fer del Pla d'Acció Cultural un instrument de consens compartit per tots els agents culturals de la ciutat.
- Implicar tots els agents culturals de la ciutat en un compromís comú de cara a la seva aplicació.
- Millorar la relació de l'Ajuntament amb les entitats i altres agents culturals locals.

Projecte estratègic: *Pacte cultural de ciutat*

Vol ser un acord ciutadà envers la cultura i, alhora, una eina per contribuir a la seva gestió. El Pacte ha de seguir els eixos establerts en aquest Pla com a instrument de consens per a la cultura colomenca i establir-ne de nous a mida que la societat evolucioni cap a noves necessitats i noves possibilitats. El Pacte ha de poder incloure tots els agents, tots els sectors i totes les funcions que es desenvolupen a la ciutat. Més enllà d'interessos particulars i necessitats immediates, el Pacte serà productiu en la mesura que els seus components sàpiguen posar els interessos de ciutat per sobre dels particulars, així com tenir sempre una visió de futur que sobrepassi la quotidianitat i la immediatesa. Tot plegat, porta a fer un exercici col·lectiu de previsió de futur i de planificació.

Propostes d'acció

- Establir un Consell/Comissió de Cultura que exerceixi les funcions d'interlocució, de debat cultural i, quan calgui, de presa de decisions conjuntes entre l'Ajuntament, les entitats culturals, els artistes locals i el sector privat cultural de la ciutat.
- Mantenir, ampliar i reforçar en el seu cas, les comissions específiques de participació ciutadana i artística en els diferents sectors de la cultura, la festa i el patrimoni. Ser, col·lectivament, més exigents en el funcionament i els resultats.
- Millorar els canals de relació i coordinació entre els agents culturals, destacant sobretot els que manté l'Ajuntament amb les entitats culturals per una banda i els artistes locals per una altra, però també les iniciatives privades.
- Establir una política de cooperació i suport (convenis, subvencions, etc.) entre l'Ajuntament i les entitats, amb exigències però també compromisos mutus, prioritzant aquells projectes d'acció dinàmics i amb

repercussió al conjunt de la ciutadania per sobre del manteniment estàtic de les entitats recloses sobre elles mateixes.

- Crear un programa de suport a la iniciativa ciutadana que estimuli les propostes de persones i entitats. Cal impulsar la renovació d'aquelles associacions que ho necessiten i portar-les a motivar-se per millorar el seu funcionament intern i incrementar la seva repercussió sobre la cultura. Sovint se'ls ha de demanar que reforcin la seva capacitat acció i d'impacte per canviar i millorar la ciutat per sobre la funció d'espai de trobada que realitzen.

Eix estratègic 3: Noves formes de gestió de la cultura com a motor de canvi social

Objectiu

- Cercar un model de gestió municipal que combini la professionalitat, la flexibilitat i l'eficiència de l'acció pública en matèria cultural.

Projecte estratègic: *Nous instruments de gestió de la cultura a Santa Coloma*

La gestió municipal de la cultura precisa de nous models d'òrgans adaptats a les noves dinàmiques culturals i a la complexitat creixent del seu desenvolupament. En aquest sentit, cal definir nous instruments que faciliten el disseny, la gestió i l'avaluació de les polítiques culturals, generant processos flexibles, relacions externes obertes, accés fluid a recursos addicionals i procediments àgils que permeten abordar la gestió pública de la cultura amb un major grau d'eficàcia i d'eficiència.

Propostes d'acció

- Incrementar substancialment els recursos econòmics municipals destinats a l'Àrea de Cultura per tal de poder implementar aquest Pla.
- Incrementar els recursos humans i la formació continuada dels tècnics destinats a l'Àrea de Cultura per tal de poder desenvolupar les propostes del Pla i altres que vagin sorgint en un futur.
- Fer de la gestió delegada un instrument d'enriquiment de l'acció cultural anant més enllà de la visió immediatista del simple argument administratiu.
- Crear els instruments reals de coordinació i de treball efectiu entre les regidories de cultura, educació, joventut i participació ciutadana creant plataformes transversals de coordinació estables i dinàmiques basades en l'acció i els projectes conjunts per sobre de les constriccions estructurals i les relacions bilaterals formals.
- Impulsar una comunicació institucional efectiva, global i específica, atractiva i de qualitat del fet cultural i artístic, que tingui en compte la multiplicitat i les característiques pròpies dels destinataris.

Eix estratègic 4: Reformular la ciutat com a espai cultural

Objectius

- Donar una nova visió de ciutat en la que la cultura jugui un paper destacat en la configuració territorial.
- Fer dels equipaments culturals, públics, privats i associatius elements de referència urbana per a la ciutadania.

Projecte estratègic: *A Santa Coloma, el centre, cultural*

Donant força cultural i comercial al centre de la ciutat es pot enfortir la imatge de ciutat i, alhora, donar un servei a la població que fins ara l'ha d'anar a buscar a fora. Es tracta d'estimular el petit comerç de caire cultural: llibreria, botiga de discos, galeria d'art, artesanía, disseny, instruments de música, partitures, etc. perquè s'instal·li al centre de la ciutat i projecti la seva oferta sobre el conjunt dels barris. Això s'ha d'acompanyar amb comerç de qualitat, d'oci i restauració, d'accions de carrer, etc. Col·laborant amb l'Àrea responsable de fomentar el comerç de l'Ajuntament es podrà assolir un doble objectiu: contribuir a regenerar el centre i contribuir a millorar l'oferta cultural de la ciutat. Una simbiosi on tothom hi guanya.

Propostes d'acció principal

- Contemplar les necessitats de tipus cultural en la configuració i el planejament urbanístic de la ciutat per part de les àrees municipals corresponents.
- Fer de la cultura una eina de revaloració del centre de la ciutat conjuntament amb una nova iniciativa de regeneració del comerç de proximitat i el de ciutat.
- Descentralitzar l'acció cultural pública.
- Reconèixer la singularitat de cada barri a l'hora d'intervenir: no aplicar el mateix model arreu.
- Treballar en base a 4-5 zones culturals a Santa Coloma i no pretendre intervenir de la mateixa manera en els 17 barris.
- Centrar en el barri l'espai de sorgiment de les iniciatives culturals.

- Projectar a l'entorn metropolità els agents i productes culturals més consolidats de Santa Coloma.
- Assegurar la presència dels equipaments culturals de la ciutat en els plànols urbans, guies i altres documents impresos i digitals.
- Reforçar la presència dels equipaments culturals de la ciutat en la senyalització al carrer.
- Impulsar el comerç de qualitat com a factor de dinamització cultural. Calen projectes comuns amb altres àrees econòmiques de l'ajuntament.

Eix estratègic 5: Reinventar els espais ciutadans per a la cultura

Objectiu

- Afavorir la presència d'un mapa d'equipaments i espais ciutadans que permeti el ple desenvolupament de la vida cultural colomenca.

Projecte estratègic: *Xarxa de grans equipaments culturals de proximitat*

Cal pensar en 4 o 5 grans centres estratègicament situats a la ciutat, destinats, des de la proximitat amb la ciutadania, a la cultura i vinculats als equipaments culturals centrals (Biblioteca, Museu, Teatre, Escola de Música i Centre d'art) i a la xarxa de centres cívics existent. Es tracta de descentralitzar l'acció cultural de Santa Coloma, molt focalitzada actualment al voltant de la plaça de la Vila i de concentrar en uns quants equipaments l'acció a voltes massa dispersa pel territori. Cal pensar en uns equipaments atractius per l'espai i l'oferta, tècnicament ben dotats, professionalment ben gestionats i que siguin punts de referència per a la ciutadania.

Propostes d'acció

- Dur a terme una rehabilitació arquitectònica i un condicionament en dotació de recursos de tots aquells equipaments culturals públics que ho requereixin.
- Reforçar el vessant cultural dels centres cívics actuals, d'acord amb els indicadors establerts, i vincular-los més a l'oferta cultural e ciutat.
- Recuperar el Mas Fonollar com a espai cultural per a joves.
- Potenciar el riu com a nou espai cultural.
- Establir un treball en xarxa dels equipaments i programes culturals municipals.
- Trobar en els bars un espai d'acció cultural

Eix estratègic 6: Cap a un nou paper de les entitats culturals (i dels petits agents privats) a Santa Coloma

Objectius

- Enfortir i revitalitzar el moviment associatiu cultural de Santa Coloma
- Millorar la coordinació entre les associacions.
- Vincular a la dinàmica cultural ciutadana les iniciatives dels petits agents empresarials que prioritzen la vocació social sobre la purament crematística.

Projecte estratègic: *Fòrum associatiu per a la cultura*

Es tracta d'un programa per a la revitalització de les entitats culturals en què les protagonistes són les mateixes associacions i on l'Ajuntament juga un paper de suport i reforç inicial però no permanent. El Fòrum associatiu ha de partir del potencial acumulat i present del moviment associatiu colomenc, de la seva situació en estat de canvi i de recerca de nous horitzons en què es troba actualment i en una visualització d'aquest en un futur immediat. L'Ajuntament ha trobar en el teixit social un interlocutor preparat i motivat per poder anar molt més enllà de les possibles, però no desitjables, polítiques de confrontació, desconfiança, desconeixement, distanciament o bé paternalisme i recerca de falsa complicitat que de vegades contaminen les relacions entre els agents culturals d'una ciutat. Les entitats han de valorar la seva pròpia força de presència envers la població, oferir serveis a la ciutadania, vincular-la culturalment a la ciutat, enriquir la societat i ser motor de canvi. La seva existència no es pot veure condicionada per una subvenció o ajuda municipal. La seva autonomia serà la seva força.

Propostes d'acció

- Generar plataformes de coordinació, vinculació i cooperació interna en el món associatiu cultural, d'interlocució amb l'Ajuntament i de debat amb la ciutadania.
- Reforçar l'obertura de les entitats cap a les seves conciutadanes i els seus conciutadans, sobretot aquells que poden tenir més necessitat d'incorporar-se a la dinàmica de la societat colomenca.
- Plantejar-se accions per tal de facilitar la renovació generacional en el sí de les entitats.
- Afavorir la fusió entre entitats amb finalitats i situacions similars quan això els pugui representar un reforç mutu.

- Atendre especialment aquelles entitats que aportin propostes innovadores per a la cultura de la ciutat. En aquesta línia, donar rellevància a les associacions de joves.
- Ampliar les relacions amb i entre les entitats de cultures d'altres països.
- Editar un catàleg de recursos (en paper o en pàgina Web) sobre espais, infraestructures, etc. a disposició de les entitats per dur a terme les seves activitats i facilitar-ne l'accés per part de les entitats.
- Potenciar elements d'informació i de relació per a les entitats, com ara una guia d'associacions de la ciutat, una fira d'entitats un cop l'any, la implicació en un projecte conjunt un cop cada dos anys, etc.
- Incrementar i racionalitzar els acords entre l'Ajuntament i les entitats tot afavorint la col·laboració per damunt de la simple subvenció i l'aportació a la societat per damunt de l'activitat endògena.
- Delegar la gestió d'alguns projectes i programes municipals en entitats que estiguin preparades per fer-ho.
- Reforçar la relació de les entitats regionals amb el Servei de Cultura pel que fa a les propostes de tipus artístic.
- Reforçar i estimular l'acció cultural dels petits agents privats de la ciutat: bars musicals, cafès-concert, petites galeries d'art, edicions i publicacions alternatives, etc. Malgrat el seu caràcter empresarial, la seva funció social és, en molts casos, similar a la de qualsevol entitat.

Eix estratègic 7: Cultura i educació, instruments per a la interacció social

Objectius

- Contribuir a la formació integral de les persones a partir de les seves inquietuds i motivacions i habilitats culturals.
- Fer del món escolar un espai de formació cultural i artística i del món cultural un espai de formació de la persona.

Projecte estratègic: *L'escola, planter d'inquietuds culturals*

Es tracta d'impulsar, des de l'Àrea de Cultura, projectes estratègics comuns amb l'Àrea d'Ensenyament de l'Ajuntament amb la finalitat de detectar, estimular i introduir hàbits culturals i artístics a les escoles. Calen mecanismes de coordinació permanent que generin un conjunt d'iniciatives comunes que permetin aquesta interacció tant necessària en la nostra societat. Si s'aconsegueix elevar el nivell de sensibilitat cap a la cultura, s'assolirà uns majors índex de consum i, potser, més endavant sorgiran persones amb voluntat de fer de la cultura la seva àrea d'acció professional.

Propostes d'acció

- Establir un programa a l'escola de detecció d'aptituds i habilitats artístiques.
- Mantenir i incrementar les visites escolars als equipaments culturals fent un treball previ de presentació i motivació envers els seus continguts.
- Desenvolupar pràctiques culturals amateurs en el si de les escoles i vincular-les amb els tècnics, programes i espais culturals de la ciutat.
- Crear un programa de Tallers de Teatre als IES de Santa Coloma (amb col·laboració amb l'Institut del Teatre) amb la voluntat d'impulsar la creació de nous públics, contribuir a l'eclosió de futurs artistes, de fomentar el creixement personal, etc. Es tracta d'un projecte transversal amb l'Àrea d'Educació de l'Ajuntament.

Eix estratègic 8: Fer de la cultura un instrument per a l'acolliment de nous residents

Objectius

- Contribuir a la cohesió social dels diferents grups de població que configuren la societat colomenca.
- Posar en valor totes les aportacions ciutadanes a la cultura de la ciutat.
- Implicar tots els agents en aquesta interacció ciutadana, com emissors i receptors de la relació.

Projecte estratègic: *Santa Coloma, ciutat d'acollida*

A partir del Pla de convivència de què disposa l'Ajuntament, cal que l'Àrea de Cultura contribueixi amb propostes i projectes comuns a desenvolupar amb altres àrees de l'Ajuntament i entitats de la ciutat. La finalitat és ser allò que Santa Coloma ha fet gala durant tants anys: una ciutat que ha sabut acollir les persones d'altres indrets. La cultura hauria de contribuir d'una manera molt especial a aquesta tasca comuna i tots els agents socials estan cridats a participar-hi.

Propostes d'acció

- Crear una guia de recursos culturals en format paper i digital i en diferents idiomes, amb voluntat d'instrument d'ús operatiu però també d'incentiu a la participació en la vida cultural colomenca.
- Potenciació dels programes, espais i recursos interculturals existents a la ciutat.
- Treballar els factors de la cultura tradicional i popular de cada comunitat com a factors d'obertura i intercanvi per evitar la possible reclusió que pot comportar.
- Treballar conjuntament amb altres serveis públics, entitats i persones implicades en l'impuls de la convivència.

Eix estratègic 9: Donar suport a la nova creació artística

Objectius

- L'eclosió de propostes artístiques que sovint queden apagades per manca de mitjans i de suport.
- Facilitar l'entrada en el mercat artístics d'aquells creadors amb més capacitat per fer-ho.

Projecte estratègic: *Centre de Suport a la Creació i la Producció en les Arts*

Els creadors de Santa Coloma, sobretot els més joves, necessiten un suport en la seva funció artística. Els calen espais de creació i de producció com a porta d'accés als espais d'exhibició amb els quals caldrà estar coordinats. Es tracta d'un ampli espai molt obert i versàtil on s'hi puguin instal·lar artistes plàstics com de les arts escèniques, de la música o del sector audiovisual. Aquest centre de les Arts hauria d'estar en un entorn emblemàtic de la ciutat, ja sigui existent o de nova creació. Tot i ser de titularitat municipal, hauria d'estar gestionat en règim de delegació en alguna entitat o empresa que aplegués tots els interessos de les arts però no en representés cap en particular. Caldria afavorir un marge d'autogestió dels mateixos artistes en el centre.

Propostes d'acció

- Crear un catàleg permanent i actualitzat en paper i Web dels artistes individuals i grupals de tots els sectors de la cultura de Santa Coloma. Donar-li una funció d'eina de promoció.
- Establir un banc de recursos per a l'acció cultural (espais disponibles, infraestructures, serveis, altres recursos, etc.) a partir dels quals els individus i els grups pugui desenvolupar la seva acció creativa.
- Treballar principalment a partir dels equipaments culturals de ciutat i dels nous equipaments culturals de proximitat.
- Fer dels Centres cívics espais de suport a la creació artística.
- Ajudar amb beques els joves creadors perquè es formin fora de Santa Coloma.
- Establir acords institucionals permanents per tal de bastir un conjunt de projectes que possibilitin una major "obertura" local en relació a les dinàmiques externes.

- Impulsar la creació d'associacions amb vocació artística que es configuren com nuclis d'iniciatives i de valor afegit en l'àmbit de la creació contemporània.
- Coordinar accions amb altres municipis per tal de generar processos col·lectius de creació.

Eix estratègic 10: Impulsar la formació i la pràctica artística i cultural amateur i semi-professional

Objectius

- Fer de la cultura un factor que contribueixi a la formació integral de la persona
- Facilitar el desenvolupament de les sensibilitats creatives de la població

Projecte estratègic: *La formació artística, un impuls ciutadà*

La cultura, en el seu estadi més proper a l'ésser humà, pot esdevenir un factor de creixement personal i social. La formació i el desenvolupament de la sensibilitat artística poden aportar allò que altres espais i etapes de la vida no fan. Pot ser un espai de creixement per persones que no han tingut totes les oportunitats a la vida, per descobrir talents ocults, per donar noves plataformes socialitzadores a col·lectius, per mostrar que la cultura i el fet creatiu estan molt més propers a la ciutadania del que a vegades sembla. etc. És evident que ha d'estar estretament vinculat amb el programa "L'escola, planter d'inquietuds culturals". Un s'adreça fonamentalment a infants i adolescents i l'altre a joves i adults. La continuïtat entre ambdós programes és essencial.

Propostes d'acció

- Crear un catàleg de les ofertes formatives en matèria cultural a Santa Coloma que englobi les iniciatives formals públiques, privades i associatives.
- Estimular la creació d'escoles artístiques privades vetllant per l'accessibilitat i la qualitat de la seva oferta.
- Establir un programa de formació amateur i/o semi-professional en arts escèniques.
- Oferir una formació de qualitat en dansa a partir de la companyia David Campos.
- Crear un programa de formació especialitzada (oficis culturals, etc.).
- Crear un programa de formació i sensibilització cap al coneixement contemporani (història local, ciència, temes d'actualitat, etc.).

- Establir un programa de tallers artístics i culturals en els centres de proximitat basats en la qualitat i l'exigència. Reforçar la dignitat dels existents a centres cívics, entitats i altres. La relació amb l'Àrea de Participació Ciutadana esdevé essencial.
- Crear lligams estables entre sectors amateurs i professional a partir d'espais (Teatre, Can Sisteré, altres) i programes existents.

Eix estratègic 11: Fer del patrimoni cultural i natural de Santa Coloma un eix d'acció prioritari

Objectius

- Donar a la memòria ciutadana i al patrimoni el paper que Santa Coloma, com a societat urbana, necessita per reforçar la seva identitat.
- Aconseguir que la població senti el patrimoni com un element pròxim i propi.
- Elevar els nivells de sensibilització i implicació de les persones i les entitats en les activitats i en la gestió del patrimoni local.

Projecte estratègic: *El Pla director de Patrimoni de Santa Coloma*

Actualment Santa Coloma desenvolupa un extens conjunt de serveis, programes i accions al voltant del patrimoni cultural. Per acabar de donar un sentit de totalitat, coherència i continuïtat a la tasca empresa, cal completar amb un conjunt d'accions que acabaran configurant el Pla director de Patrimoni de Santa Coloma.

Propostes d'acció

Patrimoni immaterial

- Proposta per a la recuperació de la memòria històrica amb selecció de nous informadors i donant prioritat a la recollida d'aquella informació en perill.
- Elaborar un cicle continu de formació i sensibilització cap la memòria històrica.
- Donar suport al CPTC per permetre periòdicament la "reunió crítica" dels seus processos.
- Possibilitar la conservació de les tradicions en perill de desaparició.

Patrimoni documental

- Dur a terme una organització adequada de l'Arxiu d'acord amb la llei i les necessitats i característiques de la ciutat.
- Dotar l'Arxiu d'un espai que permeti desenvolupar correctament les seves funcions.

Patrimoni immoble i monumental

- Revisar el pla actual (PEPPA), adequant-lo a la realitat patrimonial i social de la Santa Coloma d'avui.

- Donar a conèixer el PEPPA de manera permanent: senyalització, itineraris, publicacions i mitjançant campanyes puntuals.
- Continuar en l'execució del Pla d'actuació del Puig Castellar. Incrementar-ne les visites.
- Aconseguir l'organisme de gestió (consorci) del Puig Castellar. Establir el finançament.
- Iniciar la proposta d'intervenció en el jaciment del Molí d'en Ribé, cobrir les restes i musealitzar-lo.
- Estrènyer la vinculació amb els serveis tècnics municipals (sobretot l'Àrea d'Urbanisme però també d'altres) per coordinar l'articulació d'estratègies envers el patrimoni com el seguiment i protecció del Catàleg.

Patrimoni moble - Museu

- Completar l'exposició de referència del Museu Torre Balldovina: Santa Coloma, la muntanya, el riu i la ciutat.
- Completar la documentació dels fons i mantenir una política d'actualització constant.
- Completar la restauració i mantenir una política d'actualització constant.
- Dotar de les infraestructures necessàries les zones de reserva del Museu Torre Balldovina.
- Redimensionar la plantilla del museu en funció de les noves potencialitats.

Patrimoni natural

- Contribuir, conjuntament amb el Servei de Medi Ambient de l'Ajuntament, a desenvolupar els aspectes culturals propis del medi natural.

Gestió general del patrimoni

- Coordinar tota la acció sobre el patrimoni local.
- Mantenir les línies actuals de difusió.
- Ampliar les propostes per nous públics emergents, a mesura de disposar de més espais (Molí d'En Ribé).

Eix estratègic 12: Reforçar la lectura pública com a espai de cultura de proximitat

Objectius

- Aconseguir que una part important de la població vegi en les biblioteques un primer espai d'accés a la cultura.
- Fer de les biblioteques un factor de cohesió social destacat.
- Elevar els nivells de lectura i de coneixement, incrementant la massa lectora.

Projecte estratègic: *El Pla director de biblioteques de Santa Coloma*

Les biblioteques han esdevingut uns equipaments que juguen una diversitat de papers en el conjunt de les polítiques culturals. Són espais presents en tot el territori urbà, que faciliten l'accés a la cultura per a la gent poc avesada a fer-ho, que posen a l'abast tot un conjunt de suports per al coneixement i, que per la proximitat de tracte entre professionals i usuaris, pot esdevenir un primer punt de contacte per avançar cap a altres sectors de la cultura o de la vida social.

Propostes d'acció

- Fer un Pla de biblioteques que contempli l'estat actual d'aquests equipaments i les necessitats futures, i que al mateix temps planifiqui les accions a emprendre.
- Garantir la creació urgent de la biblioteca de Singuerlin.
- Instal·lar una biblioteca al barri Fondo que completi el mapa bibliotecari de Santa Coloma.
- Incrementar els recursos municipals destinats a les biblioteques per garantir l'actualització permanent dels fons.
- Normalitzar la situació contractual dels auxiliars de biblioteques.
- Reforçar el programa de foment de la lectura tant des de les biblioteques com des d'altres equipaments de la ciutat.
- Reforçar el vincle entre les biblioteques i els altres agents culturals i educatius de la ciutat.
- Establir vincles de cooperació entre les biblioteques públiques i les escolars.

Eix estratègic 13: Reforçar la difusió cultural

Objectius

- Garantir una oferta cultural permanent, de qualitat i variada a la ciutat durant tot l'any.
- Reforçar el sentiment de pertinença dels colomencs i les colomenques en base a la cultura.
- Incrementar els valors numèrics dels indicadors d'assistència al conjunt de les activitats culturals.
- Assolir una major presència a la ciutat de tot allò que passa a nivell cultural fora de Santa Coloma.

Projecte estratègic: *L'Agenda ciutadana, la visibilitat de la cultura*

Una millora substancial de les estratègies de comunicació del fet cultural poden ajudar molt a l'impuls de les arts i el patrimoni a Santa Coloma. La necessitat i, alhora, la demanda d'un instrument que permeti publicitar tots els serveis, programes, equipaments i activitats de la ciutat és tan evident que, en el moment que es plantegi, tots els agents hi guanyaran. Es tracta de contemplar la vida cultural colomenca en el seu conjunt i això vol dir presentar l'oferta cultural pública, associativa i privada. No cal dir que un tractament gràfic adequat i motivador pot fer arribar la cultura a aquella gent que, per diverses raons, se'n senten distants. Aquest esforç per la comunicació només serà la síntesi pública d'una major aposta per un increment generalitzat de l'oferta cultural a la ciutat que contempli la quantitat però també la diversitat i, sobretot, la qualitat de l'oferta cultural a Santa Coloma.

Propostes d'acció

- Realitzar una programació cultural d'estiu per a la gent que es queda a la ciutat.
- Realitzar una programació cultural especial per Nadal.
- Reforçar la contractació d'artistes locals en les activitats ciutadanes sense limitar l'accés de la població a artistes forans de qualitat.
- Ampliar la participació en les xarxes i circuits sectorials i territorials que permeten la gira de grups locals.
- Reforçar la funció difusora de la dansa que fa la Companya David Campos a Santa Coloma.

- Potenciar “SC va de festa” amb noves orientacions que l’enforteixin cara al públic.
- Adequar les instal·lacions tècniques de la sala gran del Teatre Josep Maria de Sagarra.
- Posar en marxa la sala petita del Teatre Josep Maria de Sagarra com a complement de la sala gran i en el context d’un programa de suport a la creació local que contempli altres espais de la ciutat.
- Ampliar i adequar l’espai expositiu de Can Sisteré.
- Adequar i dotar els espais públics oberts (places, parcs, riu, etc.) per a usos culturals.
- Reforçar la presència de la cultura als barris al marge de les festes de barri que han de potenciar el seu caràcter socialitzador front al cultural.
- Reforçar les mostres artístiques al centres cívics/centres de proximitat.
- Crear les condicions per tal que entitats, artistes, grups, etc. puguin participar, com a espectadors o bé com a creadors, en esdeveniments culturals arreu de Catalunya.
- Desenvolupar un programa d’accés a l’oferta cultural d’arreu de Catalunya pel públic colomenc, en la línia del que fa actualment el Museu.
- Establir acords de col·laboració entre els agents culturals locals per tal de coordinar i enfortir mútuament les programacions culturals de cadascú.

Eix transversal 14: Arribar a nous públics per a la cultura

Objectius

- Incorporar nous segments de població a la dinàmica cultural de Santa Coloma, bé sigui acollint-los a les activitats que es desenvolupen actualment, bé sigui duent a terme nous projectes pensats per atraure'ls al fet cultural de la ciutat.
- Implicar tots els agents culturals de la ciutat en aquest objectiu.

Projecte estratègic: *Per un compromís d'actuació integral*

Com a eix transversal a tots els exposats anteriorment, Santa Coloma ha de fer un esforç, en tots els programes culturals municipals i de les entitats ciutadanes, per arribar a nous públics culturals. Més enllà d'una simple declaració de bones intencions, aquest compromís ha de poder planificar-se, materialitzar-se en objectius i accions concretes i s'han de poder avaluar-ne els resultats al llarg dels anys. Ha d'implicar tots els agents culturals de Santa Coloma, els que tenen vocació pública en particular. La finalitat sempre ha de ser la mateixa: incorporar nous públics a la cultura com a eina d'integració social i d'enriquiment personal i col·lectiu. Haurà de començar a plantejar-se en els grans equipaments sectorials municipals: Teatre Josep Mª de Sagarra, Museu Torre Balldovina, Centre d'art Can Sisteré, Biblioteca central, Escola de música Roig i Torras i Centre de producció musical El Molinet. D'igual manera s'aplicarà als nous centres culturals de proximitat presents en el territori.

Propostes d'acció

- Potenciar i ampliar el programa "de 5 a 8" per desvetllar les inquietuds culturals dels infants.
- Fer un programa similar per altres franges d'edat.
- Treballar l'adolescència i la joventut com a etapes prioritàries de creació, formació i consum cultural. Reforçar els programes existents de visites escolars a equipaments i activitats culturals. Ampliar-lo sempre que calgui i es pugui.
- Treballar també l'adquisició d'hàbits culturals amb els adults i el públic familiar.
- Contemplar l'infant com a vehicle d'incorporació a la vida cultural dels adults.

- Reforçar el Festival Internacional de Teatre Integratiu com un element destacat de Santa Coloma.
- Desenvolupar la relació entre educació i cultura, implicant més les escoles en el món cultural.
- Canviar i revalorar la visió cap a la gent gran en l'aspecte cultural: del públic fàcil a agents actius.

4. CRÈDITS

El Pla d'Acció Cultural és una iniciativa del Servei de Cultura de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que compta amb el suport de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona a través del Centre d'Estudis i Recursos Culturals.

De manera general han participat en l'elaboració d'aquest Pla d'Acció Cultural:

Membres d'entitats i grups, artistes, professionals i altres ciutadanes i ciutadans sense els quals el Pla d'Acció Cultural de Santa Coloma no s'hauria pogut dur a terme ni tindria sentit d'existir.

Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Àrea de Serveis a la Persona i Sostenibilitat

Servei de Cultura
Servei de Participació Ciutadana, Infància i Joventut
Servei de Medi Ambient
Servei d'Ensenyament
Àmbit de la Dona
Institut Municipal d'Esports (IME)

Àrea de Benestar i Solidaritat

Departament de Solidaritat i Cooperació

Àrea de Serveis Territorials i Municipals

Departament d'Urbanisme

Entitats ciutadanes que han participat en el PAC

Centre Excursionista Puig Castellar
Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord
Fòrum Grama
Coordinadora de dones
Grup de dones Riu Sud
Grup de dones Can Mariner
Associació de dones Petra Kelly
Grup d'Art Els Coloristes
Escola de Ceràmica de Santa Coloma
Patronat Pro-Aplec
Colla de Trabucaires de Santa Coloma
Colla de Draconaires de Santa Coloma
Colla Vella de Diables de Santa Coloma
Grallers de Santa Coloma
Colla de Castellans de Santa Coloma
Ateneu Popular
AAV Can Mariner

Carro de Baco
El que ma queda teatre
Grup de poesia coordinadora gent gran
Associació SC Media
Escamot Gramenet
Coordinadora de Joves de Santa Coloma
Associació de Joves Gramenet Besòs
Coordinadora de Joves dels Països Catalans
Companyia Alquimistes
Hermandad Nuestra Señora del Rocío de Santa Coloma
Hermandad Rociera Las Marismas
Casa de Huelma
Centro Cultural Andaluz Colonia Egabrense Nuestra Señora de la Sierra
Peña Cultural Andaluza Gente del Pueblo
Hermandad Rociera Los Varales
Asociación Cultural Andaluza Casa de Málaga
Rincón Andaluz
Airiños da nosa Galicia
Asociación Andaluza Nuestra Señora del Rocío San Rafael Arcangel
Casa de Aragón de Santa Coloma de Gramenet Virgen del Pilar
Hermandad Rociera El Alba
Centre Creació Musical El Molinet
CRJ Mas Fonollar
Associació Art i Cultura
CPNL l'Heura
Fundació Intergramenet
AECC
Xarxa de Valors de Santa Coloma

Diputació de Barcelona

Esteve León i Aguilera, coordinador de l'Àrea de Cultura
Francesc Vila i Albet, cap de serveis de l'Àrea de Cultura
Jordi Permanyer i Bastardas, cap del Servei de Biblioteques
Oriol Picas i Riera, director de la Oficina de Difusió Artística
Carles Prats i Maeso, director del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Carles Vicente i Guitart, director de l'Oficina de Patrimoni Cultural
Carme Garcia i Soler, tècnica del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Xavier Coca i Villalonga, tècnic del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Hugo Romera i Juárez, col·laborador del Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Cristina Rodríguez, col·laboradora del Centre d'Estudis i Recursos Culturals

Coordinador metodològic i redactor del Pla d'Acció Cultural

David Roselló i Cerezuela, director de Nexa cultural SL.

